Алатау

Қоғамдық-саяси газет / Общественно-политическая газета

Газет 2000 жылдан шыға бастады

№22
(1025)

04.06.2021

alatau_offset@mail.ru
alatau.aqparat
alatau_gazeti

АБАЙЛАҢЫЗ!

ШОМЫЛУ МАУСЫМЫНА ДЕЙІН

14 АДАМ КӨЗ ЖҰМДЫ

БИЫЛ КӨКТЕМ КЕШ ШЫҚТЫ. ТІПТІ МАМЫРДЫҢ БЕЛ ОРТАСЫНА ДЕЙІН АУА-РАЙЫ ҚҰБЫЛЫП, БІРДЕ ЖАҢБЫР, БІРДЕ ҰЙТҚЫҒАН БОРАНҒА ҰЛАСТЫ. ӘЙТСЕДЕ СУҒА ШОМЫЛУ МАУСЫМЫ МЕЗГІЛІНДЕ БАСТАЛДЫ. МАМЫР АЙЫНЫҢ СОҢЫ АУА РАЙЫНЫҢ КҮРТ ЫСУЫНА БАЙЛАНЫСТЫ АДАМДАР ӨЗЕН-КӨЛДЕРДІ ЖАҒАЛАЙ БАСТАДЫ.

Қауіп те, қатер де, қатар жүретінін естен шығарып алғандар тілсіз жаудың құрбанына айналуы бек мүмкін. Мәселен, 24 мамырда Қапшағай су қоймасы, Қапшағай қалалық жағажайы ауданының жағалау желілерін патрульдеу кезінде құтқарушылар Қоштаев пен Байболат суға батып бара жатқан бір топ адамды байқап, жедел іс-әрекетке көшіп, 2002-2004 жылдары туылған бес жасөспірімді құтқарып қалған. Егер құтқарушылар назарына ілікпей қалғанда, шыбықтай солқылдаған бүлдіршіндер тілсіз жаудың құрбанына айналар еді. Сондықтан, Алматы облысы ТЖД баспасөз қызметі облыс тұрғындары мен қонақтарына ескерту жасауда. 1 маусымнан бастап облыстық құлақтандыру жүйесіне техникалық тексеріс жүргізу мақсатында электрдабылдар 30 секундқа қосылатынын хабарлайды. Осыған орай, «тұрғындар үрейге салынбай түсінушілікпен қарауларыңызды сұраймыз» деген хабарламалар таратуда. Сонымен қатар Алматы облысының ТЖД Төтенше жағдайлар орын алғанда жағдайда электрдабылдардың қосылу кезіндегі тәртіп ережелерін еске салуда. Онда, үйде болған жағдайда, радио және теледидарды қосып, шұғыл хабарды тыңдап, берілген хабарламаға сәйкес әрекет етіңіз. Егер дабыл кезінде далада болсаңыз, көшедегі дауыс ұлғайтқыштарға құлақ түріп, суға шомылу маусымы кезінде судағы қауіпсіздік ережелерін назарда ұстауды ескертеді. Жылма-жыл осындай хабарламалар жарманларда, электронды парақшаларда таратылуда. Алайда, халықтың көбі суға шомылу маусымында бұл қағидаларды ескере бермейді. Балаларды көзден таса қылып, оның арты орны толмас өкініштерге ұласуда. Оның басты айғағы Қапшағайдағы құтқарушылар құтқарып қалған балаларды айтуға болады. Аптап ыстықта, салқын суға шомылу үшін, тоғандарға, көл, өзендер жағасында серуендеп, абайсыздық салдарынан адам шығыны жылда болып тұрады. Шомылу кезіндегі жазатайым оқиғалардың негізгі себебі – қауіпті дұрыс бағаламау, жүзе алмау, өз күштерін көп бағаламау, алыс қашықтыққа жүзу, алкогольдік ішімдік күйінде болу, дауылды ауа-райында шомылу, дененің гипотермиясы, бұлшықет спазмы, үрленетін жүзу құралдарының жарылуы, бала күтімінің болмауы, биіктіктен секіру сияқты қауіптер себеп болады. Сондықтан суға шомылушыларға судағы қауіпсіздікті ескеріп, медициналық пункт пен құтқару құралдары бар арнайы жабдықталған жағажайларда шомылуға шақырады. Бүкіл отбасымен су маңында демалыста болғандарға, балаларға ерекше назар аударып, оларды көзден таса қылмай қадағалауды сұрайды төтенше қызметкерлері. Жасөспірімдер, ересек балалар, егер өздері су айдынына баратын болса, терең шұңқырлар, күшті ағымдар, водопроворот немесе үлкен толқындар болмаған жағдайда, тек арнайы бөлінген қауіпсіз, тексерілген түбі бар жерлерде ғана жүзуі тиіс. Көптеген жазатайым оқиғалар тыйым салынған жерлерде шомылуға байланысты орын алады. Мәселен, 2020 жылғы шомылу маусымы кезеңінде (маусымнан тамызға дейін) облыстың су айдындарында 36 адам, оның ішінде 14 бала қаза болған. Алматы облысы Төтенше жағдайлар департаментінің күшейтілген профилактикалық жұмысының арқасында су айдындарында адамдардың қаза болу санын 2019 жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда 12% - ға төмендеген. Алайда, ағымдағы жылдың өзінде суға шомылу маусымы басталғанға дейін суда адамдардың қаза болуының 14 жағдайы тіркелген, олардың бесеуі кәмелетке толмағандар. Өткен жылдың шомылу маусымында ТЖД-ің құтқарушылары облыстың су айдындарында 62 адамды құтқарса, 2021 жылы шомылу маусымы қарсаңында судағы қауіпсіздік ережелері бар 13000-нан астам парақшалар таратып, 27 адамды құтқарған. Олардың үшеуі балалар болған.

Айтақын МҰХАМАДИ

БАСПАСӨЗ - 2021

«АЛАТАУ» қоғамдық-саяси газетіне II жарты жылдыққа жазылу жалғасуда

ЖАЗЫЛУ БАҒАСЫ:

редакция арқылы
6 айға – 1820 теңге.
облыстық маңызы бар қалалар үшін "Қазпошта" арқылы
6 айға – 2235,25 теңге.
ауыл тұрғындары үшін
6 айға – 2350,40 теңге.

Полугодовая подписка на общественно-политическую газету «АЛАТАУ»

ЦЕНА ПОДПИСКИ:

с редакции
6 месяцев – 1820 тенге.
для города областного значения через "Казпочту"
6 месяцев – 2235,25 тенге.
для сельского населения
6 месяцев – 2350,40 тенге.

Индексі: 15534

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ӘЛЕУМЕТ

БАЛА ҚҰҚЫҒЫН ҚОРҒАУДАҒЫ БЕТБҰРЫС

«JETISY MEDIA» АҚПАРАТТЫҚ АЛАҢЫНДА АЛМАТЫ ОБЛЫСЫНЫҢ БІЛІМ САЛАСЫНДА САПАНЫ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ ДЕПАРТАМЕНТІНІҢ МЕМЛЕКЕТТІК ОРГАНДАРМЕН ҮКІМЕТТІК ЕМЕС ЖӘНЕ БАСҚА ДА ҰЙЫМДАРМЕН БАЛАНЫҢ ҚҰҚЫҒЫН ҚОРҒАУ, ӘЛЕУМЕТТІК ЖЕТІМДІКТІҢ АЛДЫН АЛУ МАҚСАТЫНДАҒЫ ШАРА ӨТТІ.

Шара барысында белгілі болғандай, жыл басынан бері департаментке балаларға қатысты 72 оқиға тіркелсе, оның 45-і әлеуметтік желі арқылы келіп түскен. Департамент тарапынан 27 оқиға анықталып, шешімін тапқан. Бұл өз кезегінде бала құқығын қорғаудағы атқарылып жатқан жұмыстардың бір парасы екенін атап өтті. Алматы облысының білім саласында сапаны қамтамасыз ету департаменті басшысының орынбасары Айымгүл Құлахметова.

Өз сөзінде ол 2020 жылдан бастап өңірлердегі Министрліктің білім саласында сапаны қамтамасыз ету департаменттеріне балалардың құқықтарын қорғау функциясын үйлестіру жұмысы жүктелгенін атап өтті. Мемлекет басшысының тапсырмасын орындау мақсатында Қазақстан Республикасындағы Бала құқықтары жөніндегі уәкіл А.Саинның бастамасымен Министрліктің 2021ж. 02.04. №142 бұйрығына сәйкес барлық өңірдегі департаменттер базасында баланың құқықтарын қорғау мәселелері жөніндегі мониторингтік топ құрылып, өз жұмыстарын бастағанын айтты.

Халықаралық балаларды қорғау күніне орай, Білім және ғылым министрлігінде 20 мамыр - 20 маусым аралығында 8 бағыт бойынша «Бақытты бала – бақытты ел» республикалық науқаны аясында іс-шаралар онлайн форматта жалғасын табуда. Сондай-ақ, балалар еңбегін пайдаланудың алдын алу мәселелеріне қоғамның назарын аудару мақсатында 1-12 маусым аралығында «Балалар еңбегін пайдалануға қарсы 12 күн» ұлттық ақпараттық науқаны өткізілетіні де тілге тиек етілді.

«Бүгінгі таңда 1-10 маусым аралығында балалар мен жасөспірімдер арасында бейнелеу және сәндік-қолданбалы өнер жанрындағы «Тәуелсіздік ұрпағы» үздік арт-объект онлайн халықаралық сурет байқауы жарияланды», – деді Алматы облысының білім саласында сапаны қамтамасыз ету департаменті басшысының орынбасары Айымгүл Құлахметова

Айта кетейік, облыс көлемінде, мереке күндері «Құлыншақ» балалар анталогиясының тұсауы кесіліп, облысымыздағы барлық кітапхана мен музейлерде «Бала – өмір мәні» тақырыбында экскурсиялар мен танымдық сағаттар ұйымдастырылды. Сонымен қатар, мәдениет үйлері ғимаратының LED экрандарында бейне-клиптер мен балалар әндерінің көрсетілімдерін ұйымдастыру жұмыстары да жүргізілді.

С. БАЗАРҚҰЛОВА.

ШАРА

Облыстық мәслихат хатшысы Ж. Жөргенбаев, облыстық білім басқармасы басшысының м.а Г. Исағұлова балаларды қорғау күніне орай Оқушылар сарайында ұйымдастырылған мерекелік шараға қатысты.

Барлық бала бақытқа лайық

Шара барысында олар балалардың сурет салу, шахмат ойнау және басқа да өнерлерін тамашалап, арнайы сыйлықтар табыс етті. Бақыттан бал-бұл жанған балалар келген қонақтарға арнап мерекелік концерттерін ұсынды.

Айта кетейік, облысымызда мектепке дейінгі 184 мемлекеттік және 804 жеке меншік балабақша, мектептен тыс 39 мемлекеттік және 4 жеке меншік ұйым балаларға қызмет көрсетеді. Сапалы білім беруде 760 орта мектеп бар. Биылғы жылы 28 мектеп салыну жоспарланған.

ӨЗ ТІЛШІМІЗ

1 маусым – Халықаралық балаларды қорғау күніне орай 54380 әскери бөлімі әскери қызметшілерінің отбасы мүшелерімен жұмыс жөніндегі бөлімнің басшысы Дария Досанбекованың ұйымдастыруымен мерекелік шара өтті. Игі шараға көп балалы, мүмкіндігі шектеулі және үлгілі отбасыларының балалары қатысты.

Шуақты мереке

Мерекелік шара балалардың көңіл-күйін көтеретін мультфильм кейіпкерлерінің (аниматор) ойын-сауық бағдарламасымен ашылды. Мұнан соң балалар алаңға сурет салу арқылы бақытты балалық шақтарын бейнеледі. Шуақты мерекеде балаларға арналып демеушілер тарапынан алынған сыйлықтар мен алғыс хаттар табысталды. Мұнымен қоса «Балшекер» компаниясының тәтті балмұздақтары да таратылды.

Осындай игі іске ұйытқы болып, балаларға жақсы көңіл-күй сыйлаған «ForteBank» АҚ филиалының директоры Асылбек Нұртайұлы Күлтаев, Қазақстанның «Халық банкі» АҚ филиалының директоры Гүлмира Асқарқызы Ахметоваларға ата-аналар тарапы өздерінің ризашылықтарын білдірді.

«Отан – отбасынан басталады» атты ҚР ҚК әскери қызметшілерінің балалары арасында өткізілген сурет салу өнері байқауында ерекше белсенділік танытқан балалар марапатталды. Олардың қатарында Әлихан Қайратұлы, Сабина Дәулет, Қуантай Ерзат, Азия Ерлан, Нұрсат Кеңес бар.

Бұл күні балдырғандарға көңіл-күй сыйлаумен қатар, бала тәрбиесіне баса көңіл аударған ата-аналарды марапаттау да назардан тыс қалмады. Осы тұста үлгілі де өнерлі Нұрай Қайран, белсенді спортшы Ерасыл Қайраттың ата-аналары Думан Жақсыбеков пен Альмира Райбаеваларға ибалы ұлқыз тәрбиелеуде орасан еңбек сіңіріп жүргендері үшін әскери бөлім командирі Қайрат Мырзағалиевтың атынан Алғыс хат табысталды.

Мереке соңында Дария Қайыркенқызы демеушілік көрсеткен азаматтарға 54380 әскери бөлім атынан алғыс білдіріп, отбасыларына амандық, дендеріне саулық, еңбектеріне табыс тіледі.

Гүлзада СЫДЫҚОВА,
ҚР ҚК қызметшісі.

АУДАН ТЫНЫСЫ

ЕСІК ҚАЛАСЫ МЕН ШЕЛЕК АУЫЛЫНДА ОРТАЛЫҚ ЖЫЛУ ЖҮЙЕСІНЕ ҚОСЫЛМАҒАН КӨП ПӘТЕРЛІ ҮЙЛЕР ҮШІН ЖАҢА БЛОКТЫ-МОДУЛЬДІ ҚАЗАНДЫҚТАР ОРНАТЫЛАДЫ. ЖОБА МЕЛЕКЕТТІК-ЖЕКЕМЕНШІК ӘРІПТЕСТІК НЕГІЗІНДЕ ЖҮЗЕГЕ АСЫРЫЛАДЫ. БҰЛ ТУРАЛЫ АЛМАТЫ ОБЛЫСЫ ӘКІМІНІҢ БАСПАСӨЗ ҚЫЗМЕТІ ХАБРЛАДЫ.

21 блокты-модульді қазандық орнатылады

Орталық жылу жүйесіне қосылмаған көп қабатты үйлердің мәселесін кешенді түрде шешу үшін облыста арнайы бағдарлама әзірленген болатын. Соның шеңберінде Еңбекшіқазақ ауданында да бұл іс қолға алынды.

Аудан әкімдігінің мәліметіне қарағанда блокты-модульді қазан-дықтар орнату арқылы 9 мыңға жуық адам тұратын 80 көп пәтерлі үй орталық жылу жүйесімен қамтылмақ. Сол сияқты қазандықтың көмегімен тұрғындар жыл бойы ыстық суды да үздіксіз пайдалана алады.

Аудан әкімі Әлібек Жақанбаев «Jetysu Energy» мердігер ұйымымен кездесіп, құрылыс жұмыстары туралы егжей-тегжейлі талқылады. Кездесуде қазандық орнату жұмыстары биылғы жылдың шілде айында басталып, жылыту маусымы басталғанға дейін аяқталатыны айтылды. Құрылыс кезінде 21 нысанда 400-ден астам адам жұмыс істейді деп межеленген.

Әр қазандықтың қуаттылығы 200-ден 1200 кВт дейін болмақ. Бұл өз кезегінде коммуналдық қызмет шығындарын едәуір төмендетіп, жылу беруді сенімді және сапалы атқаруға мүмкіндік береді дейді мамандар.

Алматы облысында 2022 жылдың соңына дейін 275 көп пәтерлі тұрғын үй үшін 54 БМҚ орнатылып, бұл үйлер газбен жылытуға көшіріледі деп жоспарланған.

«АЛАТАУ-АҚПАРАТ»

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ЗДОРОВЬЕ

АРТЕРИАЛЬНАЯ ГИПЕРТЕНЗИЯ

АРТЕРИАЛЬНОЕ ДАВЛЕНИЕ ЭТО ДАВЛЕНИЕ КРОВИ В АРТЕРИЯХ ЧЕЛОВЕКА, СОЗДАВАЕМОЕ РАБОТОЙ СЕРДЦА.

Артериальное давление измеряется двумя цифрами: первая – систолическое, вторая – диастолическое. Систолическое давление – это показатель воздействия крови на стенки артерий в момент сокращения систолы, диастолическое – в момент, когда мускулатура сердца расслаблена. Артериальная гипертония, или гипертензия – это патологическое повышение давления выше показателя в 130-140/85-90 мм.рт.ст.

Гипертензия редко развивается «в одиночку», зачастую одновременно с повышенным давлением у пациента имеются другие серьезные патологии – от эндокринных нарушений (заболевания щитовидной железы, диабет), до сердечных болезней (ишемия, атеросклероз).

Говоря о причинах развития артериальной гипертензии нужно различать механизмы развития заболевания. Принято выделять:

• Эссенциальную артериальную гипертензию

Это «истинная» гипертензия, которая развивается, как самостоятельное заболевание. Диагностировать ее можно посредством исключения любых вторичных гипертензий. То есть, если у пациента нет проблем с эндокринной системой, почками, сердцем и другими органами, участвующими в процессе рециркуляции крови, но при этом повышается давление – это эссенциальная артериальная гипертензия.

• Вторичную артериальную гипертензию.

Повышение АД является следствием или симптомом другого заболевания – например, болезней почек, сердца, эндокринной системы. Важно понимать, что лечение повышенного давления в этом случае основано на устранении основного заболевания.

Итак, если для вторичной артериальной гипертензии причиной является основное заболевание, то развитию эссенциальной (первичной) могут способствовать различные факторы:

• Злоупотребление солью

• Курение и употребление алкоголя

• Ожирение, лишний вес

• Недостаточный объем физической активности

• Несбалансированное питание, дефицит магния, кремния, других полезных для сосудов микроэлементов.

• Частые стрессы

• Наследственная предрасположенность

Симптомы

Коварство заболевания заключается в длительном бессимптомном течении. Так, у человека повышается давление, как следствие – сердце и другие органы начинают работать в усиленном режиме. Какое-то время, нередко – достаточно долгое, органы справляются с этой нагрузкой, однако когда их компенсаторные возможности истощены, артериальная гипертензия проявляется гипертоническим кризом или поражением органов-мишеней.

Повышение давления может быть симптоматическим. Например, в момент стресса или после употребления алкоголя, однако у здорового человека после устранения причинного фактора, давление нормализуется. Поэтому крайне важно провести точную диагностику, чтобы:

• Убедиться в том, что имеет место устойчивая артериальная гипертензия.

• Определить тип заболевания – первичный или вторичный.

• Разработать правильную схему лечения.

Диагностика артериальной гипертензии – это комплексное обследование, направленное на выявление факторы, способствующего повышению давления.

Развитие артериальной гипертензии подтверждается совокупностью нескольких факторов: давление повышается часто, сопровождается головной болью, сердцебиением, подавленностью настроения, шумом в ушах, «мушками» перед глазами, отечностью конечностей и чрезмерным потоотделением.

Тревожные признаки, свидетельствующие о развитии гипертонического криза:

• Головная боль

• Боль в области грудной клетки

• Головокружение

• Слабость

• Одышка

• Ощущение тревожности или необоснованного страха

Степени развития заболевания

В зависимости от того, какие показатели артериального давления выявлены на диагностическом этапе, кардиологи выделяют три степени гипертензии (гипертонии):

• **Первая** – (верхняя, систолическое)140—159 и (нижняя, диастолическое)90—99 мм рт. ст.

• **Вторая** – (верхняя, систолическое)160—179 и (нижняя, диастолическое)100—109 мм рт. ст.

• **Третья** – выше 180 и 110 мм рт. ст. Начиная с этой 180/110мм.рт.ст., артериальная гипертензия считается тяжелой, что требует более строгого контроля за уровнем АД и системного лечения под наблюдением специалиста.

Если имеют место тревожные симптомы – давление часто повышается, общее состояние человека ухудшается и снижается качество жизни, необходимо без промедления обратиться за медицинской помощью. В первую очередь вам нужен терапевт, который подтвердит наличие проблем с давлением и назначит диагностику для определения типа гипертензии. Если речь идет о первичной гипертензии, ее лечением занимается кардиолог. Если же повышенное давление является следствием другого заболевания, терапевт направляет пациента на лечение к врачу:

• Эндокринологу;

• Нефрологу;

• Неврологу;

• Сосудистому хирургу и т.д.

Диагностика

В рамках комплексной диагностики для выявления гипертензии и ее типа, пациенту назначаются:

• Лабораторные исследования (общий анализ крови и мочи, специфические анализы).

• Ультразвуковое обследование сердца и других внутренних органов (почек, щитовидной железы и т.д.).

• Электрокардиограмма, при необходимости холтеровское-мониторирование ЭКГ (ХМЭКГ).

• Суточный мониторинг АД (СМАД).

• Исследование глазного дна.

• Функциональные пробы с нагрузкой.

Отдельно стоит выделить суточный мониторинг артериального давления (СМАД). Этот метод позволяет оценить давление крови на стенки сосудов в течение продолжительного периода времени, в различных условиях – покой, сон, физическая активность пациента. Важно: не только пиковые показатели давления или среднесуточное значение АД является поводом для постановки диагноза. Расшифровывая результаты суточного мониторирования АД, врач может заподозрить развитие болезни по косвенным признакам: например, по скорости подъема давления после пробуждения пациента, или скорости снижения АД, когда человек засыпает.

Статистика в части артериальной гипертензии неутешительна: порядка 40% взрослого населения нуждается в профессиональной помощи специалистов, но только 10% прибегают к ней.

Современные антигипертензивные средства представляют собой уникальные лекарственные технологии с многогранным действием. Помимо гипотензивного эффекта (снижения АД), эти препараты обладают ангиопротективным (защита сосудов), кардиопротективным (защита сердца), нефропротективным (защита почек) действиями.

Лечение гипертензии, или повышенного давления, направлено на минимизацию риска развития сердечно-сосудистых заболеваний, а также осложнений для других органов, способных привести к инвалидизации человека и его ранней смерти.

Важно понимать, следующее: несмотря на то, что лечение гипертензии предполагает снижение показателей давления, необходим комплексный подход, нацеленный на устранение максимального количества факторов риска. Естественно, что наследственную предрасположенность человек устранить не может. Но ему вполне по силам:

• Бросить курить;

• Скорректировать режим питания, ограничив потребление натрия хлорида (поваренной соли), минимизировав количество жиров;

• Контролировать уровень сахара в крови;

• Следить за достаточным объемом ежедневных физических нагрузок.

• Отказаться от алкоголя;

Если вы замечаете у себя симптомы развития артериальной гипертензии или имеете к ней наследственную предрасположенность, держите ситуацию на контроле.

Подбор препаратов должен осуществлять специалист, поэтому самостоятельный прием активных антигипертензивных средств нами не рекомендуется.

Исходя из сложности понимания сущности АГ, неуклонного прогрессирования и опасности развития сосудистых катастроф (ОНМК, ИМ, тромбозы других локализаций), нами разработана программа диагностики и ведения этой группы пациентов. Эта программа включает в себя не только уточнение характера и стадии заболевания, но и комплексный подход.

А. САКАЛБАЕВА,
Врач-кардиолог клиники «Нур-Авиценум».

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ӨЗЕКЖАРДЫ

КӨРСЕТКІШКЕ ҚАРАСАҚ, ҚАЗАҚСТАНДА БӘРІ «О'КЕЙ»

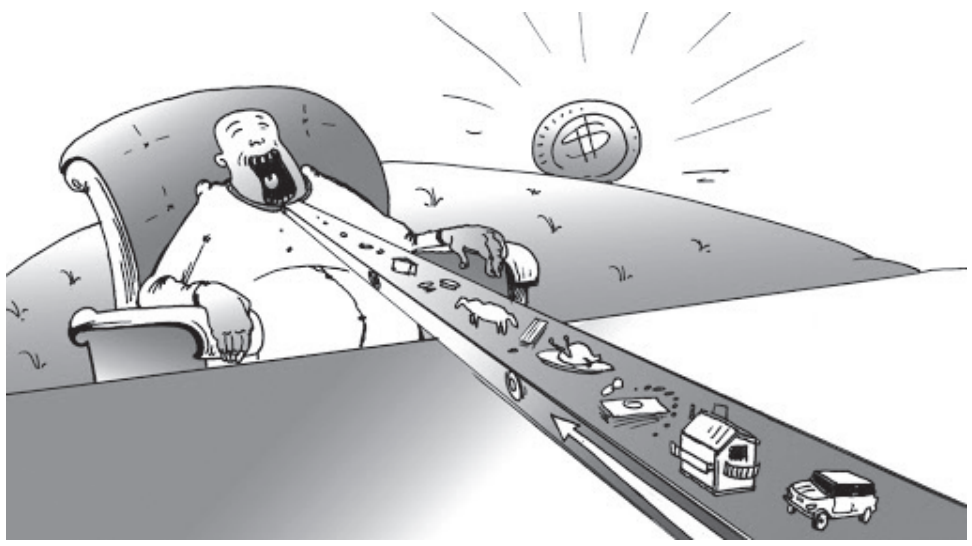
немесе бір Құдайдан басқа кімге сенеміз

ОСЫ БІЗ БІР ҚҰДАЙДАН БАСҚА КІМГЕ СЕНЕМІЗ. ҚАЛЫҚ БҰҚАРАНЫҢ ҚҰДІРЕТІ КҮШТІ ҚҰДАЙДАН КЕЙІНГІ СЕНЕРІ ПРЕЗИДЕНТ ПЕН ҮКІМЕТ ЕДІ. ОЛАРДЫҢ ҚҰРАМЫ МИНИСТРЛЕР МЕН ӘКІМДІКТЕР. ОДАН БӨЛЕК, ЗАҢ ШЫҒАРЫП, БЮДЖЕТТІ БЕКІТЕТІН СЕНАТ ПЕН ПАРЛАМЕНТ МӘЖІЛІСІ БАР. ТҰРМЫС ТАУҚЫМЕТІНЕН ТАРЫҚҚАНДАРДАН БАСТАП ШАРУАЛАРЫНЫҢ ҚИЮЫ ҚАШҚАНДАР, НЕСИЕ СҰРАҒАНДАР, ӘДІЛДІК ІЗДЕГЕНДЕР, АУЫЗ СУҒА ЗАРЫҚҚАНДАР ЖЕРГІЛІКТІ БИЛІКТЕН БАСТАП, ЖОҒАРҒЫ ЭШОЛОНҒА ДЕЙІН ШАҒЫМДАНЫП ЖАТАДЫ. СОЛАРДЫҢ БАСЫМ БӨЛІГІНІҢ ЖОҒАРЫ БИЛІККЕ ДЕГЕН ӨКПЕСІ ҚАРА ҚАЗАНДАЙ. НЕГЕ?

«Біреудің жоғын біреу өлең айтып іздейді» дегендей, билік өкілдерінің сырғытпа жауаптары көптің көңілін көншітпейді. Олардың атқарып отырған жұмыстарына қанағаттанбайды. Күн сайын шарықтаған баға, қымбаттаған азық-түлік пен коммуналдық төлемдер бұқараны титықтатып жіберді. Елдегі жұмыссыздық, әлеуметтік теңсіздік, өрттей қаулап барады. Ал, биліктегілердің көрсеткен көрсеткішіне қарасаң, Қазақстанда бәрі «о'кей».

«Алтын сандықтың» үстінде отырған Қазақстанда Менделеев таблицасындағы 118 элементтің 99 пайызы бар. Бірақ, осыншама көл-көсір шикізатты ат төбеліндей олигархтар бөліп алып, қара халыққа қазан түбіндегі қаспақты жалатып отырғанын көкірегі ояулардың бәрі айтады. Содан ғой Қазақстаның сыртқы қарызы бас айналдырып, көзді қарауытатын цифрға жеткені. Өзекті өртейтін өкініші биліктің халыққа берген

есеп қисабының бір-бірімен үндеспейтіні зығырданыңды қайнатады. Сонда біз кімге сенеміз! Мәселен, Сенаттағы жиында Қазақстанның сыртқы қарызы 25 пайызға көбейді деді. Бұл аз ба, көп пе сарапшылар мен экономистер айта жатар. Өз басым, қарыз алып байыған адамды көрген жоқпын. Мемлекет те солай. «Қарыз күліп келіп, жылап қайтады». Сол сырттан алған қарызды тиімді пайдаланып жатырмыз ба? Бар гәп осында! Ақша көрсе көмейлері бүлкілдеген жемқорлар ел экономикасын тұралатып отырғаны баршаға аян. Бір таңқаларлығы, Сенаттың сол жиынында Қазақстанның экономикасы 3,1 процентке өсті деген ақпарат тарапты. Экономкамыз шынымен өрлеп жатса біз неге өзге мемлекеттерден жиі-жиі қарыз ала береміз. Тура осы цифрды сенат жиында жариялағанда телевизия журналисі Нартай Аралбай «Аа, қуасыңдар ма шенеуіншктер! Ауырсаңдар, айтсаңдаршы апарып емдемтейік те» деп ашына айтқан бейнебаяны интернетті жарып тұр. «*Халықты ойлаймын деп шапқылап бастарың жасамай қалған сияқты ғой*» деген журналист *жұртты жұмыспен қамтуға бюджеттен 1 000 000 000 000 (бір триллион теңге!) бөлінген екен. Үкімет оған тағы қосымша 325 000 000 (үш жүз жиырма бес) миллиард теңге сұрап отыр* деген журналист «*халықты жұмыспен қамтимыз деп қыртпай, сол жұмыссыз жұртқа ана ақшаны бөліп бере салыңдаршы. Өзіміз бір бәле қыламыз. А то полюбому жеп қоясыңдар*», – дейді. Міне, біздің билік өкілдерінің қоғам алдындағы бет-бейнесі. Бәріне бірдей, топырақ шаша алмаймыз. «Бірақ, бір қарын майды бір құмалақ шірітеді» демекші жемқорлықпен шатылған шенділердің өзге әріптестерінде халыққа жексұрын көрсетуін қалай ақтап алуға болады. Мұндайды, «қасқырдың аузы жесе де қан, жемесе де қан» дейді. Себеп, қалың қауымның түсінігінде билік өкілдерінің бәрі жегіш, бюджет қаржысын жымқырғыш, жең ұшынан жалғасқан жемқорлар деген түсінік қалыптасқан. Өйткені екі күннің бірінде билікте жүргендердің жемқорлықпен шатылып, сотты болып жатқандарын интернет пен көгілдір экран көрсетіп, ақпарат құралдары жазып жатыр. Оған тағы да бір нақты дәлелді айтуға болады. Билік органдары бірінің көзін бірі бояп отырғандай. Нақты көрсеткішті жасырып-жауып қалу әдетке айналған ба дерсің. Кешегі кеңестік кезеңде бес жылдық жоспар деген бағдарлама болды. Көрсеткішті асыра көрсетіп, ауыл ауданды, аудан облысты, облыс, республика басшыларын алдайтын 100 қойдан 180 қозы алдық деп ұрандайтын. Астықта өзге жоспарларда асыра сілтеу болғанын кешегі кеңестік кезеңде қызмет жасағандардың өздері жырдан қызық етіп айтып жүр. Әйткенмен ол кезеңде бір жүйелілік бар еді. Қазіргідей жүйесіз кетпеген деп еске алады ардагерлер. Өткенді неге айтып тұрмыз, себеп, ескіден қалған әдет, кешегі кеңестің шекпенінен шыққан кадрлар әлі қызметте жүр. Солардың «ауру қалса да әдеті қалмай, әкім қаралар, министрлер Президеттің өзін алдап жүр. Мысалы, Сенаторлар жиында: «қазір қазақстанда 450 000 адам жұмыссыз жүр» десе, артынша Қазақстан Республикасы Еңбек және Халықты әлеуметтік қорғау министрі елде 136 000 адам жұмыссыз» деді. Қайсына сенеміз. Сонда кімкімді алдап отыр? Сенаторларға бұл цифрды кім берді? Сонда, кім Алдаркөсе. Сенаторлар ма, әлде Еңбек және Халықты әлеуметтік қорғау министрі ме? Жүйесіздік деп осыны айтуға болатын шығар. Бір кездері «100 мектеп, 100 аурухана» халықты ауыз су мен қамтуға байланысты «Ақбұлақ» бағдарламасы жүзеге асты. Талан-таражға түскен қайран қаржы діттеген жеріне жұмсалмай, жең ұшынан жалғасқандардың қалтасында кетті. Мектеп, аурухана, ауыз суға қатысты талай шенділердің сотты болғанын көрдік. Солардың бәрі жоғарыға жалған ақпарат беріп келген. Артынша, істеріндегі былықшылықтар ашылып, ішкен -жегендерін құсып, абақтыдан бірақ шыққандарын ел біледі. Әлі күнге дейін, өтірік айтудан ауыл әкімдері аудан әкімдерін, аудан әкімдері облыс әкімдерін, облыс әкімдіктері республика басшыларына өтірік есеп беріп жүр. Жалған болмаса неге Сенаттағылар айтқан жұмыссыздықтың көрсеткіші Еңбек және халықты қорғау министрінің ақпаратымен сәйкес келмейді. Қазір халықтың сана сезімі оянған. Баяғы октябрь революциясына дейінгі сауатсыздық жоқ. Кешке, ақпарат жаңалықтарын көріп, көгілдір экранға көз сүзе қалсаңыз әр канал өз жаңалықтарымен бөлісіп жатады. Әр түрлі цифр естисің де қайран қаласың. Енді, қайтадан, Нартай Аралбайдың видеосына оралайық. Ел мүддесін көздеген біздің шенеуніктер өсімдік шаруашылығына 66,3 миллиард теңге бөлетін болыпты деген журналист «*Бұл не деген өсімдік, жұмақтың ағашын әкеліп егейін деп жатсыңдар ма?* – *деп ашынып, « қазір Қазақстанда 1922 ауылда сапалы ауыз су жоқ. Халық ауыз сусыз отырғанда өсімдікке 66,3 миллиард теңге бөлетіндей «к-ңнің» астынан су шықты ма*? – дейді. Міне, жоғарыда айтылған «Ақбұлақ» бағдарламасының жеткен жері. Елді мекендерде бір ұрттам таза суға зарығып, лай суды тұндырып ішіп отырған ауылдар бары ақиқат. Элекр бағаналарын өздері тартып, көшеге, шағылқұм төгіп , «жолды қашан салып бересіңдер, мектебіміз қашан жаңарады. Біз қай ғасырда өмір сүріп отырмыз» деген ереуілді көгілдір экран екі күннің бірінде көрсетеді. Ол аз десеңіз жасалған жолдардың сапасыздығы жайлы Президент Қасым-Жомарт Тоқаевтың өзі дабыл қақты. Жолдардың сапасыздығына жіті бақылау жасап жатқан «ҚазАвтожол» жоқ, жасалған жолдарды ақылы етеміз деп республика бойынша ауыр-жүк көліктерінің жүргізушілері ереуілге шықты. Осының барлығына кім кінәлі. Әрине билік өкілдері. Нартай әріптесіміз депутаттарға қаратып айтқандай, «мұнайға бай мемлекеттің 1922 ауылын да ішетін су жоқ. Қайдағы цифровизация, қайдағы дамыған ел туралы айтамыз. Ең сорақысы, біздің сенаторлар алдағы екі жылға арналған республикалық бюджет туралы заң жобасын мақұлдағанына налып, Президент Қасым-Жомарт Тоқаевқа қаратып базнасын айтты.

Бізде, барлығын Президент өзі бақылап, өзі бағыт-бағдар көрсетіп, жоғарыдан жарлық пен шешім шығармаса, қол астындағылар цирктегі сиқыршылар сияқты цифр ойнатып, Мәжілісті де, Сенатты да, қала берді күллі халықты алдайтын болды. Экономикамыз шынымен де өрлеп жатса, неге өзге мемлекеттерден қарыз аламыз? Неге елді мекендер ауыз суға жарымай отыр? Халықтың күн көріс деңгейі неге төмендеп кетті? Неге қымбатшылыққа ұрындық? Сенаторлар мен Еңбек және Халықты Әлеуметтік Қорғау Министрінің жұмыссыздар туралы көрсеткіштері неге екі түрлі?

Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың өзі бір жиында: «*Бізде тым құрысса шұлық шығаратын зауыт жоқ*» деген болатын. Отыз жыл шикі өнімді сатумен айналысқан Қазақстанда қайдағы өрлеген экономика. Шаруашылықтар мен кәсіпорындар субсидия мен банктерден несие алып, кепілге қойған мүліктерін қайтарып ала алмай, экономикалық соттардың табалдырығын тоздырып жүр. Ауыл шаруашылығы да ажарланып тұрған жоқ. Қазақстанда қыл аяғы жеріне шыбық қадасаң шынарға айналатын мекенде көкөніс те удай қымбат. Былтыр індет басталғалы қымбатшылыққа ұрынған халықтың көбі бақыр санап қалған. Базардағы еттің бағасынан төбе шашыңыз тік тұрады. Екінің бірі банктерге кредитке байлаған. Қалың бұқара, банктерден қарыз алып жүрсе, Мемлекет өзге мемлекеттерге қарызданып жүр. Демек, халық та, мемлекет те кедейшілік кейіпте. Сонда, қай экономикамыз өрлеп тұр. Кімге сенеміз?!

Айтақын МҰХАМАДИ

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

КӘСІБІ-НӘСІБІ

БАҒДАРЛАМА КӨМЕГІМЕН БИЗНЕС БАСТАДЫ

«БИЗНЕСТІҢ ЖОЛ КАРТАСЫ – 2025» БАҒДАРЛАМАСЫ АЯСЫНДА ҚАЙТАРЫМСЫЗ ГРАНТ ТУРАЛЫ БІЛГІСІ КЕЛЕТІНДЕР САНЫ КҮН САНАП ӨСУДЕ. СЕБЕБІ, ҚАРЖЫНЫ ҚАЙТАРМАЙТЫН ГРАНТ ӨЗ КӘСІБІН ДАМЫТҚЫСЫ КЕЛЕТІНДЕР ҮШІН ҮЛКЕН ҚОЛДАУ.

Қайтарымсыз гранттың жалпы соммасы: 555 600 теңге. Дәл қазір кәсіп бастап кетемін деген азамат үшін кәдімгідей көмек. Бұл бағдарламаға жұмыссыз жастар, көпбалалы аналар, әлеуметтік әлсіз топ өкілдері қатыса алады. Жоғарғыда аталған санаттың біреуі анықталса, жұмыспен қамту орталығына жүгініп, «жұмыс іздеуші» деген статусқа ие боласыз. Содан кейін қайтарымсыз несие алу мақсатында өтініш бергеннен кейін жұмыспен қамту орталығы өз тарапы бойынша жолдама ұсынады. Сол арқылы «Атамекен» кәсіпкерлер палатасынан 1 айлық оқу курсын оқып, біліміңізді сынау мақсатында тест тапсырасыз. Жақсы бағадағы көрсеткіш көрсетсеңіз, сізге сертификат беріледі. Нәтижесінде арманыңыздағы кәсіптің жобасын жобалайсыз. Мысалы, шаштараз ашатын болсаңыз, шашты қию, үтіктеу және басқа да керек заттардың тізімімен бағасын ұсынасыз. Сөйтіп, 555 600 теңгеге өз салаңыз бойынша қажетті құрал-жабдығын сатып аласыз. Егер комиссия отырысы сіздің жобаңызды мақұлдаса, есепшот пен ЖК (жеке кәсіпкерлік) ашып, өз кәсібіңізді дамытасыз. Жалпы алғанда, осының бәрі шағын және орта бизнесті дамыту үшін жасалуда. Қандай да бір кәсіп басталса, адамдар жұмыспен қамтылады. Кәсіп жүрген соң адамның табысы артады. Сөйтіп жүріп мемлекетке де белсенді салық төлейді. Бұл да ел экономикасына елеулі көмегін тигізеді.

Бүгінде мақсатты түрде жоспар құрып, мемлекеттің қолдауынан үлкен нәтиже шығарған жандардың саны өсуде. Солардың бірі 2017 жылы Қытайдан Қазақстанға қоныс аударған Төлеген Жұматайұлы. 2019 жылы жұмыспен қамту орталығының ұсынған 3 айлық курсты Талдықорған медициналық колледжінде «массаж» мамандығы бойынша оқиды. Білімін шыңдау мақсатында Алматы облыстық ауруханада іс-тәжірибеден өтеді. Төлеген аға жеке кәсіп ашуды жоспарлау мақсатында «Бастау Бизнес» оқу орталығында білім алады. Нәтижесінде, қайтарымсыз несиеге ие болып, «Алтын қазына» атты денсаулық сақтау орталығын ашады.

«Қоныс аудару барысында жұмысқа орналасу қиынға соқты. Әйелім екеуіміз де жұмыссыздар қатарынан орын алдық. Бірақ, талпыныстың арқасында бүгінгі нәтижелі күнге қол жеткіздік. 2020 жылдың желтоқсан айында қайтарымсыз несиеге қол жеткіздім. Елде орны алған эпид ахуал байланысты көптеген жоспарымыз кейінге шегерілсе де, мақсатымызға қол жеткіздік. Басында жаңадан ашылғандықтан келушілер саны аз болды. Бірақ, жұмысты тиянақты атқарғандықтан, бір рет келген клиентіміз жасаған ем шараларымыз ұнағандықтан қайта есігімізді қақты. Карантиндік талаптарға байланысты алдын ала телефонға қоңырау шалып, жазылып қояды. Келген әрбір науқастың жазылу барысы бойынша қызмет жасаймыз. Қазіргі таңда жұмысымыз қарқынды жүруде», – дейді Төлеген ағамыз.

Үш қызды тәрбиелеп отырған отбасы бұл кәсіпті дамыту жолында үздіксіз жұмыс істеп келеді.

– Жар таңдау мен мамандық таңдауда қателесуге болмайды демекші мен таңдау барысында қателеспедім, – деп ағынан жарылды сағида тәтеміз. –Жаныма әркез демеу беретін жарым бар және сүйікті ісіммен шұғылданған сәтте шаршаудың орынына ләззат аламын. Ауырып келген әр жаңа күш-қуат беріп, аяғынан нық тұрған науқастың жүзіндегі қуаныш мен үшін маңызды. Былтыр дәл осы уақытта Төлеген есімді бала қатты науқастанып келіп еді. Шыны керек, қанша дәрілер ішсе де, әсер етпеді. Ақыр соңында біз ұсынған массаж көмектесіп, оң нәтиже берді. Сол сәттегі оның ата-анасының қуанғаны әлі есімде. Бұл тынымсыз еңбегіміздің бір көрінісі десек болатындай. Қазіргі таңда түрлі диагнозбен ауырып келушілер қатары өте көп. Аурудың алдын алуда қозғалыс жаттығуын ұсынамын» деп ағынан жарылды кейіпкеріміз.

Орталықтың жұмыс бөлмесінде тұрған көптеген алғыс хат пен дипломдар мұндағылардың үздіксіз еңбегінің жемісі деуге әбден болады. Алдағы уақытта орталық жұмысы одан әрі кеңейтіліп, буындары ауырып сырқаттанған жандарға арналған арнайы бөлім ашуды жоспарлауда.

Бүгінде әр өңірде «Нәтижелі жұмыспен қамту және жаппай кәсіпкерлікті дамыту» бағдарламасы аясында облыстық Кәсіпкерлер палатасы арқылы «Бастау бизнес» жобасы жүзеге асуда. Біз тілге тиек еткен отбасының бірі осы жобаның арқасында кәсібін дамытуда. Қалай дегенмен, «жағдайымыз төмен, қолдан келер шара жоқ...» деген құр сөзбен жүргенше, одан шығудың жолын қарастыру керек. Осы орайда Абай атамыздың «еңбек етсең ерінбей, тояды қарның тіленбей» деген қанатты сөзі ойға оралады.

Ардагүл ӘСКЕРБЕККЫЗЫ

ОҚУ ОРНЫ

ВИРТУАЛДЫ ТУР ҰЙЫМДАСТЫРДЫ

КОМПЬЮТЕРЛІК ТЕХНИКА ЖӘНЕ КОММУНИКАТИВТІК ТЕХНОЛОГИЯНЫҢ ҚАРЫШТЫ ДАМУЫ НӘТИЖЕСІНДЕ 3D ПАНОРАМА МЕН ВИРТУАЛДЫ КЕЗ КЕЛГЕН САЛАДАҒЫ PR-ДЫҢ ТАНЫМАЛ ҚҰРАЛЫНА АЙНАЛЫП КЕЛЕДІ. 3D ПАНОРАМА МЕН ВИРТУАЛДЫ ТУРДЫ ҚОЛДАНУДАҒЫ НЕГІЗГІ МАҚСАТТАР – ТУРИЗМ САЛАСЫ НАРҚЫНДАҒЫ МЕКЕМЕНІҢ ҰСТАНЫМЫН НЫҚТАУ, ӘРІПТЕСТЕРДІ, ДЕМЕУШІЛЕРДІ, КЛИЕНТТЕРДІ КӨПТЕП ТАРТУ, МЕКЕМЕНІҢ «МАРКАСЫН» ТАНЫМАЛ ЕТУ, ИМИДЖДІК САЯСАТЫН ЖЕТІЛДІРУ.

Виртуалды тур арқылы сол туристік мекеменің барлық бөліміне серуен жасауға мүмкіндік туады. Көптеген мекеме виртуалды турларды өздерінің ресурстары (территория, ғимараттар, кампус, ғылыми-зерттеу орталықтары, туристік базалар және т.б.) мен мүмкіндіктерін жарнамалауға белсенді түрде қолданып жүр. Бұл жаңа технология арқылы туристік объектіні толық түрде жан жағынан көрсетуге болады.

Сфералық 3D панорамалар және виртуалды турлар – қазіргі уақыттағы ақпаратты елестете алудың ең тиімді және сенімді тәсілдерінің бірі болып табылады, себебі ол адамға қызықты виртуалды саяхат жасауға мүмкіндік береді және тура сол жерде жүргендей әсер етеді. 360°x180° өлшемді панорамалық проекцияны және интерактивті басқарылатын сфералық 3D панорамалар және виртуалды турлар кеңістікті елестетудің заманауи тамаша нышаны болып табылады. Сфералық 3D панорамаларды және виртуалды турларды көру ақпаратты берудің жоғары жылдамдығын талап етпейді, сондықтан оны Интернет-кеңістікке салуға және белсенді түрде жарнамалауға болады.

Көрсетілімнің негізгі тәсілі-flash (барынша кеңінен таралған), QuickTime, DevalVR (ескірген) немесе Java технологиялары негізіндегі визуализация.

Экскурсант көңілінде сфераның ішінде жүргендей сезім туады, қоршаған ортаның бейнесі сфераның ішкі бетіне «тартылып» жасалады. Бұл кезде оптикалық бұрмаланулар (сфералық аберрациялар) көрінбей қалады. Видеоны көргенде оны басқа жағын қарауға (көру бағытын өзгертуге), жақындатуға немесе алыстатуға мүмкіндік жоқ. Осы ретте неге виртуалды тур қолданылады деген заңды сұрақ туады. Бұл технологияның бүгінгі таңда қолданылу аясы өте кең. Адам баласының онлайн және оффлайн өмірі жасанды интеллектке, виртуалды шындыққа тікелей байланысты. Үйден шықпай, компьютерді қосып немесе смартфонды ұстап отырып, жершарының кез келген жеріне бару, музей мен көрме залдарын аралау мүмкіндігі пайда болды. Осыған орай онлайн және оффлайн өмірдегі ерекшеліктеріне тоқтала отырып студенттердің ойлау, есте сақтау қабілеттерін дамыта отырып, сабаққа деген қызығушылығын арттыру, ойын еркін жеткізе білу дағдыларын дамыту мақсатында «Zhansugurov College»-де мамыр айында э.ғ.м.,туризм пәнінің оқытушысы мен 207 ТҚ топ студенттері бірлесе отырып колледждің 1-ші курс студенттеріне Қазақстан Республикасының Ұлттық музейіне виртуалды тур ұйымдастырды.

Виртуалды тур барысында колледж студенттері мәдени мекеме, өткен және қазіргі тарихты, материалдық және рухани байлықтар жинағын, сақталған, жиналған құжаттар мен жәдігерлерді зерделеп, көз жеткізе отырып оны келешек ұрпаққа жеткізетін, тәлім-тәрбие беретін әлеуметтік орын екендігін түсініп және көне дәуірлерден басталған бабалар тарихын баян етер маңызды дүниелер мен құнды деректерді өз көздерімен көріп, сол дәуірге саяхат жасап, қажетті мәліметтерді көңілдеріне тоқып, ерекше әсер алды. Жалпы, осындай виртуалды турларды сабақта қолдану студенттердің уәждерін дамытып, қанағаттандырып, оны ары қарай жетілдіруге үлкен ықпалын тигізеді. Қорыта айтсақ, сфералық панорамалар көрудің бағытын өзгертуге (жоғары-төмен, оңға-солға) және бейнені жақындатуға немесе алыстатуға мүмкіндік беретін басқару құралдарымен қамтылған. Виртуалды тур да 1- ші курс студенттері тышқан көмегімен кажет бағытты таңдап, объект ішінде орын ауыстырып, қызықтырған көрме залдарға өз еркілерімен ауысып тамашалауды жалғастырып, өздері сол музей ішінде жүргендей болып әсер алды.

Әлемгүл ОКТЯБРЬ,
э.ғ.м.,туризм пәнінің оқытушысы.
Айман ШЕНГЕЛБАЕВА,
информатика және ақпараттық жүйелер пәндерінің оқытушысы.
«ZHANSUGUROV COLLEGE».

Дүйсенбі - Понедельник, 7 маусым

ҚАЗАҚСТАН

06.05Д/ф «Қазақ даласы құпиялары»
06.30«Masele»
07.00 «TANSHOLPAN»
10.00,08.00 «Асау Толқын»
12.00 «Қызық екен...»
13.00,17.10,20.00,00.55 «AQPARAT»
14.00,02.20 «Теледәрігер»
15.00 «Apta»
16.00 «Ауылдастар»
16.35 «Біздің полиция»
17.10 «Көңіл толқыны»
20.35,01.30 «Ashyq alan»
22.30 Т/х «Жат мекен»
23.50 «Сана»
21.20 «Замандастар»
22.2 «Жат мекен»

ХАБАР

06.00 «Бауыржан-шоу»
07.00 «Таңғы хабар»
10.00,01.00 «Әсем әуен»
10.15,21.30 «Қолда я жолда»
12.15 «Шашу»
13.15,23.30Т/х «Рауза»
15.00«Бүгін»
16.00 «Асыл қазына»
17.00 «Отчаянные»
18.00 «Охранник»
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.30 «Баспанаға бығыт»
21.00 Итоги дня

АСТАНА

06.00 «Ән мен әзіл»
06.30«Күлдірген»
07.00«Үрланған тағдыр»
08.00М/ф «Маша и медведь»
10.00, 22.00 Т/х «Тұмарым»
11.30, 21.00 Т/с «Қызым»
12.30,23.10 Т/х «Қайсар ханша»
14.00 «Айтарым бар»
15.00 «Гризли и лемминги»
15.30,03.05 Үздік әндер
16.00 «Сулейман сұлтан»
17.00 «Аладдин»
18.00 Т/х «Мәриям»
20.00,01.10 Astana times
00.20 «Қош келдіңіз»
02.00 «Біреудің есебінен» деректі драма
02.45 «KazNet»
03.50 «Интерны»
04.35 «Біздің ауыл»
05.05 «Отбасы»
05.30 «БІРЕГЕЙ»

ЕВРАЗИЯ

06.00,03.00Т/х «Тракторшының махаббаты»
06.40 «Той заказ»
07.10, 03.45 «ТОЙ БАЗАР»
08.00 «Доброе утро»
11.00 «Жить здорово!»
12.00 «На самом деле»
13.00 «ПУСТЬ ГОВОРЯТ»
14.15 «112»
14.30 «Qoslike»
18.30,02.30 «Басты жаңалықтар»
19.00 «Ничто не случается дважды »
20.00 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20.30 «Реализация»
00.40 «Медсестра»
01.35 «П@утина»

КТК

07.05«Улы тамшылар»
08.20Т/х «Ясминнің тағдыры»
09.30 Т/х«Сен мықтысың,тек алға!»
10.20 «Мне с вами по пути»
14.10 «Счастье наполовину»
16.00,01.40 «Чужая»
18.00 «Сен менің теңім емессің»
19.30 Кешкі жаңалықтар
20.00,02.30Астарлы ақиқат
21.00 Вечерние новости
21.40 «Сиделка»
23.45 Х/ф «Пес-4»
03.15«Әйел қырық шырақты»
04.00-04.30

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 М/ф «Тобот»
10.30 «Ұлт құндылығы»
11.00 «Әкелердің әңгімесі»
11.45 «Спорт»
12.00 «Қазақ үні»
12.35 «Полицейская служба»
13.00 «Олжа»
13.30 «Әсем әуен»
14.00 К/ф «Жаужүрек Сингам»
16.30 Д/ф «Кең ауқымда»
17.00 «Шашу» /тікелей эфир/
17.45 «Ковид-шолу»/Ковид-обзор
17.52 «Тәуелсіздік жылнамасы»
18.00 Жаңалық
18.15 Новости
18.25 «Ковид-шолу»/Ковид-обзор
18.35 «Сыралғы» /тікелей эфир/
19.20 «Тәуелсіздік жылнамасы»
19.30 «Әдебиет пен адамзат»
20.00 Д/ф «Мәдени қазыналар»
20.15 «Ковид-шолу»/Ковид-обзор
20.30 Қорытынды жаңалықтар
21.00 Д/ф «Кең ауқымда»
21.30 Итоговые новости
22.00 «Қорғансыз» телехикаясы 34-серия
23.00 Новости
23.30 Жаңалықтар

31 КАНАЛ

06.00 Ризамын
06.30 «Неге?»
08.00 «Армагеддон
09.00,17.00«Экстрасенсы-детективы»
10.00 «Келіндер бәйгесі»
11.00,00.20 Т/х «Ананди»
12.30,21.00«Пиноккио»
14.10 «What'up?»
14.30 «Артур и месть урдалак»
16.30 «Такси»
18.00 «Призрачный гонщик-2»
20.00 Информбюро
22.20 «Прибытие»
01.40 «Кел, татуласайық!»
03.40 1001 анекдот
05.00 Әзіл студио

7 КАНАЛ

06.00,05.00«Қуырдақ»
06.20«Зың-зың Кулпәш»
09.00 «Доктор котов»
13.00 Т/х«Бастық боламын»
14.00 «Q-елі»
15.00,03.00«Мезгілсіз сезем»
16.00Т/с «Мама-детектив»
17.00 «Домик на счастье»
18.00,00.00 «оскольки»
19.00 «Никонов и КО»
21.00 «Әкесінің баласы»
22.00 «Арам ақша.Адал махаббат »
01.10 Т/х«Анна-детектив»

Открыто наследственное дело на имущество Жакупова Ерлана Бидахметовича, умершего «20» января 2021 года. Наследникам обращаться к нотариусу Нургазиновой Г.Н., по адресу: г.Талдыкорган, улица Балпык би №39, тел: 32-92-96.

Сейсенбі - Вторник, 8 маусым

ҚАЗАҚСТАН

06.05 Д/ф«Қазақ даласы құпиялары»
06.25,13.00, 17.00, 20.00, 00.55 AQPARAT
07.00 «TANSHOLPAN» .
10.00, 18.00 Т/х «Асау толқын»
12.00 «Қызық екен...»
13.10,21.30 «Замандастар»
14.00 «Теледәрігер» . Тікелей эфир
15.00 «Жүзден жүйрек»
16.00 «Ауылдастар»
16.35 «Қайсар жан»
17.20 «Көңіл толқыны»
20.35 «Ashyq alan».
22.30 Т/х «Жат мекен»
23.30 «Сана»
01.30 «Ashyq alan».
02.20 «Теледәрігер»

ХАБАР

06.00 «Бауыржан-шоу»
07.00 «Таңғы хабар»
10.00,01.00 «Әсем әуен»
10.15,21.30 «Қолда я жолда»
12.15 Т/х «Шашу»
13.15,23.30 Т/х «Рауза»
15.00 Бүгін. Прямая трансляция
16.00 «Асыл қазына»
17.00 «Отчаянные»
18.00 «Гнев»
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.30 Баспанаға бағыт. Прямая трансляция
20.50 «Как боролись с эпедемиями в Казахстане»
21.00 Итоги дня

АСТАНА

06.00 «Ән мен әзіл»
06.30 «Күлдірген»
07.00 «Үрланған тағдыр»,
08.00М/ф «Маша и медведь»
10.00, 22.00 Т/х «Тұмарым»
11.30, 21.00 Т/с «Қызым»
12.30, 23.10 «Қайсар ханша»
14.00 «Айтарым бар»
15.00 «Гризли и лемминги»
15.30, 03.05 «Үздік әзілдер»
16.00 «Сулейман сұлтан»
17.00 «Аладдин»
18.00 Т/х «Мәриям»
20.00,01.10 Astana times
20.55 Loto 5/36 Прямой эфир
00.20 ««Қош келдіңіз»»
02.00 «Біреудің есебінен» деректі драма
02.45 «KazNet»
04.35 «Біздің ауыл»
05.05 «Отбасы»
05.30 «БІРЕГЕЙ»

ЕВРАЗИЯ

06.00,03.00Т/х «Тракторшының махаббаты»
06.40 «Той заказ»
07.10,03.45 «Той базар»
08.00 «Доброе утро»
11.00 «Жить здорово»
12.00 «На самом деле»
13.00 «Пусть говорят»
14.15 «112».. Тікелей эфир
14.30 «Qoslike». Тікелей эфир
18.30,02.30 «Басты жаңалықтар»
19.00 «Ничто не случается дважды»
20.00 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20.30 «Реализация»
00.30 «Медсестра»
01.20 «Хиромант.Линии судеб»
01.40 П@утина

КТК

07.05 Кешкі жаңалықтар
07.30 «Улы тамшылар»
08.30 «Ясминнің тағдыры»
19.10 Т/х«Сен мықтысың,тек алға!»
10.00 Новости
10.40 «Кто ты?»
11.40,23.45«Пес-4»
13.50,21.40 «Сиделка»
06.00,01.45 «Чужая»
18.00 «Сен менің теңім емессің»
19.30 Кешкі жаңалықтар
20.00,02.35«Астарлы ақиқат»
21.00 Вечерние новости
03.20 Т/х «Әйел қырық шырақты»
04.00-04.30 Кешкі жаңалықтар

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 М/ф «Тобот»
10.30 «Әдебиет пен адамзат»
11.00 «Сыралғы»
11.45 «Спорт»
12.00 «Шашу»
13.00 Д/ф «Кең ауқымда»
14.00 К/ф «Криш 3»
16.30 Д/ф «Кең ауқымда»
17.00 «Шашу» /тікелей эфир/
17.45 «Ковид-шолу»/Ковид-обзор
17.52 «Тәуелсіздік жылнамасы»
18.00 Жаңалық
18.15 Новости
18.25 «Ковид-шолу»/Ковид-обзор
18.35 «Дәрігер кеңесі» / тікелей эфир/
19.20 «Тәуелсіздік жылнамасы»
19.30 «Сегодня» /прямой эфир/
20.00 «Тәуелсіздік тұлғалары»
20.30 Қорытынды жаңалықтар
21.00 «Арнайы репортаж»
21.30 Итоговые новости
22.00 «Қорғансыз» телехикаясы 35-серия
23.00 Новости
23.30 Жаңалықтар

31 КАНАЛ

06.00 Ризамын
07.00 «Армагеддон»
08.00 Информбюро
09.00 Экстрасенсы-детективы
10.00 «Келіндер бәйгесі»
11.00,00.40Т/х «Ананди»
12.30,21.00«Пиноккио»
14.10 «What'up?»
16.30 «Такси»
17.20 «Последние 24 часа»
18.00 «Кин»
20.00 Информбюро
22.20 Т/х «10 причин моей ненависти»
01.40«Кел татуласайлык»
03.40 1001 анекдот
05.00 Әзіл студио

7 КАНАЛ

06.00,05.00 «Қуырдақ»
07.00 «Айна online»
07.30, 14.00,02.15 «Q-елі»
07.50,21.00«Әкесінің баласы»
09.00 «Война семей»
09.40,17.00 Т/с «Домик на счастье»
10.50,19.00 Т/х «Никонов и КО»
13.00,04.00 «Бастық боламын»
15.00,03.00«Мезгілсіз сезем»
16.00Т/с «Мама-детектив»
18.00,00.00 Т/х «Осколки»
22.00 «Арам ақша.Адал махаббат »
01.10 Т/х «Анна-детектив»

Открыто наследственное дело на имущество Лекаровой Кульбаршин Алпысбаевны , умершей «30» марта 2021 года. Наследникам обращаться к нотариусу Нургазиновой Г.Н., по адресу: г.Талдыкорган, улица Балпык би №39, тел: 32-92-96.

Сәрсенбі - Среда, 9 маусым

ҚАЗАҚСТАН

06.05 Д/ф «Қазақ даласының құпиялары»
06.25, 17.00, 20.00, 00.35 AQPARAT
07.00 «TANSHOLPAN» .
10.00, 18.00 Т/х «Асау толқын»
12.00 «Қызық екен...»
13.10, 21.30 «Замандастар»
14.00, 02.15 «Теледәрігер» . Тікелей эфир
15.00 «Жарқын жүдесу»
16.00 «Ауылдастар»
16.30, 01.50 «Келбет»
17.20 «Көңіл толқыны»
20.35, 01.20 «Ashyq alan». Тікелей эфир
22.20 Т/х «Жат мекен»
23.50 «Сана»

ХАБАР

06.00 Бауыржан шоу
07.00 «Таңғы хабар»
10.00 «Әсем әуен»
10.15 «Қолда я жолда»
12.15 Т/х «Шашу»
13.15,23.30 Т/х «Рауза»
15.00 Бүгін. Прямая трансляция
16.00 «Асыл қазына»
17.00 Сериал «ОТЧАЯННЫЕ»
18.00 Мегахит «Переговорщик»
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.30 «Индустрия»
21.00 Итоги дня

АСТАНА

06.00 «Ән мен әзіл»
06.05 «Күлдірген»
07.00 «Үрланған тағдыр»
08.00, 14.15 М/ф «Маша и медведь»
10.00, 22.00 Т/х «Тұмарым»
11.30, 21.00 Т/с «Қызым»
12.30, 23.10 Т/х «Қайсар ханша»
14.00 «Айтарым бар»
15.00 М/ф «Гризли и лемминги»
15.30, 03.50 «Үздік әзілдер»
16.00 «Сүлеймен сұлтан»
17.00 «Аладдин»
18.00 Т/х «Мәриям»
20.00,01.10 ASTANA TIMES
20.55 Loto 6/49 Прямой эфир
00.20 ««Қош келдіңіз»»
02.00 «Біреудің есебінен» деректі драма
02.45 «KazNet»
04.35 «Біздің ауыл»
05.05 «Отбасы»
05.30 «Бірегей»

ЕВРАЗИЯ

06.00 Т/х «Тракторшының махаббаты»
06.40,03.15 «Той заказ»
07.10,04.00 « Той базар»
08.00 «Доброе утро»
11.00 «Жить здорово»
12.00 «На самом деле»
13.00 «Пусть говорят»
14.15 «112».. Тікелей эфир
14.30 «Qoslike». Тікелей эфир
18.30, 02.45 «Басты жаңалықтар»
19.00 Сериал «Ничто не случается дважды»
20.00 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20.30 «ОДИН»
00.30 « Медсестра»
02.00 «П@утина»

КТК

07.05 Кешкі жаңалықтар
07.30 Т/х «Улы тамшылар»
08.30 «Ясминнің тағдыры»
09.10 «Сен мықтысың, тек алға!»
10.00 Новости
10.40 «Кто ты?»
11.40, 23.45 «ПЕС -4»
13.50, 21.40 «Сиделка»
16.00, 01.45 «Чужая»
18.00 «Сен менің теңім емессің»»
19.30 Кешкі жаңалықтар
20.00 ,02.05 «Астарлы ақиқат»
21.00 Вечерние новости
03.20 «Әйел қырық шырақты»

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 М/ф «Тобот»
10.30 «Сегодня»
11.00 «Дәрігер кеңесі»
11.45 «Спорт»
12.00 «Шашу»
13.00 «Арнайы репортаж»
13.30 «Әсем әуен»
14.00 К/ф «Басбұзар»
16.30 Д/ф «Кең ауқымда»
17.00 «Шашу» /тікелей эфир/
17.45 «Ковид-шолу»/Ковид-обзор
17.52 «Тәуелсіздік жылнамасы»
18.00 Жаңалық
18.15 Новости
18.25 «Ковид-шолу»/Ковид-обзор
18.35 «Сыралғы» /тікелей эфир/
19.20 «Тәуелсіздік жылнамасы»
19.30 «Бүгін» /тікелей эфир/
20.00 «Алматы облысы - 20 жыл
20.10 «Тұғырдағы тұлға»
20.15 «Ковид-шолу»/Ковид-обзор
20.30 Қорытынды жаңалықтар
21.00 «Экорейд»
21.20 «Спорт»
21.30 Итоговые новости
22.00 «Қорғансыз» телехикаясы 36-серия
23.00 Новости
23.30 Жаңалықтар

31 КАНАЛ

06.00 Ризамын (каз.)
06.30 «Армагеддон»
07.20 Информбюро (повтор)
09.00, 17.00 «Последние 24 часа»
10.00 «Келіндер бәйгесі»
11.00, 23.30 Сериал «Ананди»
12.30, 21.00 Сериал «Пиноккио»
14.10 «Восьмидесятые»
16.30 «Такси»
18.00 «10 причин моей ненависти»
20.00 Информбюро
22.20 «Все могу»
01.30 «Кел татуласайык»
03.30 1001 анекдот
05.00 Әзіл студио

7 КАНАЛ

06.00 «Қуырдақ»
06.30,04.30 «Айна online»
07.30,05.30,02.30 «Q-елі»
08.00,21.00 «Әкесінің баласы»
09.00, 02.00 «Война семей»
09.40, 17.00 « ДОМИК НА СЧАСТЬЕ»
10.50, 19.00 Сериал «Никонов и Ко»
13.00,04.00 Т/х «Бастық боламын»
15.00,03.15 Т/х «Мезгілсіз сезім»
16.00,01.00 Т/х «Мама-детектив»
18.10, 00.00 «ОСКОЛКИ»
22.00 «Арам ақша. Адал махаббат»
01.10 «Анна-детектив»

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ҒАСЫР АДАМЫ

ҮЗ ЖАСАҒАН ЖУРНАЛИСТ

Кеңестік «қызыл журналистика институтының» түлегі – қазіргі тілмен айтқанда, атақты ҚазМУ-дің филология факультетінде ашылған журналистика бөлімінің алғашқы қарлығаштарының бірі – алматылық журналист Ханымбүбі Ақжолова апамыз айды аспанға шығарып, күні кеше жасы 100-ге толды. «Қазақстанға еңбегі сіңген мәдениет қайраткері» құрметті атағын қаламгер осыдан жарты ғасыр бұрын, яғни 1971 жылы зейнет жасына жеткенде иеленген екен.

Енді... санасы сергек, жады мықты бақуат апамыздың өз әңгімесіне құлақ түріп көрелік.

– Майданнан келетін «қара қағаздың» әлі де қардай борап басылмай тұрған 1944-ші жылдың жазы. Аудандық газет маған белсенді ауыл тілшісі әрі өнегелі коммунист деп университетке жолдама берді. Өте қиын кезең. Таң атпай 500 грамм қара нан үшін кезекке тұрамыз, одан сабаққа жүгіреміз... Барлығы 14 студенттің ішінде қыз баладан – Тәслима Қарабалина екеуміз ғана. Жігіттерден – соғыстан жаралы оралған Кемел Тоқаев (Қазақстан Президенті Қасымжомарт Тоқаевтың әкесі) кейін министр дәрежесіне жеткен Мүсілім Базарбаев, атақты ғалым, жазушы-журналист Мұқан Мамажанов, павлодарлық Петр Молчин мен Рафағат әкесінің атын ұмытыппын, бәріміз бір курста тату-тәтті сыйласып, соғыстың зардабын еске алып кейде мұңдасып, бірге жүріп, жеңістің қуанышын бірге көріп, оқуымызды бітірдік. Жаны жайсаң сол құрбы-құрдастарымның барлығы да бақилық дүниеде, жандары жанатты болсын!

Ұстаздарын ұмытпаған Ханымбүбі апамыз «*Пешенемізге қазақтың даңқты ұлдары Мұхтар Әуезов, Бейсембай Кенжебаев, Мәулен Балақаев, Сақтаған Бәйішов сынды сарабдал азаматтардан дәріс алу жазыпты*» – дейді.

– Бірде Мұхтар Әуезов кезекті лекциясын үйде оқыды. Бәріміз белгіленген уақыттан он-он бес минут ерте қамданып, жұмыс бөлмесі-ау шамасы, үлкен жарық залға имене кірдік. Маңдай жарқырап Ұлы ұстаз да кеп қалды. Жалма-жан орнымыздан ұшып тұрдық. Сондайлық ілтипатпен ишарат жасаған Әуезов, кенет: «Әп-пәле, мына екі бала неге төмен отыр? Атамыз қазақ қыз баланы ерекше құрметтеген. Кәне, төрге шығыңдар!» деді. Атағы жер жарған даңқты ұстазымыздың құрметін сезінген Тәслима екеуміздің сонда бетіміз оттай жанып, төрге оздық, мәңгілік ұмытпаймын...

1949 жылы оқу орнын ойдағыдай тәмамдаған Ханымбүбі Ақжоловаңы республикалық «Социалистік Қазақстан» («Егемен Қазақстан») аттай қалап, қызметке алады. Қолына қаламын ерте алған

ҚАЗАҚ ӨНЕРІ МЕН МӘДЕНИЕТІНДЕ 100 ЖАСАҒАН ҒҰМЫРЛЫ ТАРЛАНБОЗДАР ТУРАЛЫ БҰҒАН ДЕЙІН ЕСТІМЕППІЗ... ИНТЕРНЕТ ШОЛЫП, ТАРИХИ ҚҰЖАТТАМАЛАРДЫ АҚТАРҒАНМЕН ОНДАЙ ДЕРЕКТІ КЕЗДЕСТІРЕ АЛМАДЫҚ.

тілшілік жазудан тәжірибесі бар дипломды журналист-коммунист алғашқы күннен құлшынып іске кірісіп кетеді. Бір күні соғыста отағасы мен үш бірдей бауырынан, ет-жақын ағайындарын айырылған анасы Естеу «Күнім, оқуың ойдағыдай бітті, сен енді өз жолыңды табарсың, мен Самсыға, туған жеріме қайтайын» деп қиғылық салады. Жан дегенде жалғыз анасын қимаған қайсар қыз газеттің редакторына бар жайтты түсіндереді. «Кері жолдың жоқ екенін» ұғынған редактор Тілеулес Балтағожин сол мезетте Алматы облысының хатшысы Ж.Жанғожинмен сөйлесіпті. «Қарағым, сенің орның біздің газет еді, амал не, тауқымет тартқан анаңды жалғыз тастамғаныңды мен де құптаймын, облыс басшысы сені туған жеріңде жаңа қызметке тағайындады, ақ жол, балам...» деп батасын беріп, шығарып салады.

Қызыл дипломды Ханымбүбі Ақжолова Жамбыл аудандық «Большевиктік жол» («Екпінді еңбек») газетіне редактор болып тағайындалады. Өмір-тарихының жаңа парақтары ашылады. Қаламгер-қайраткер 90 жасқа толған кезде шәкірті санатында «Егемен Қазақтан» газетіне «Бір түйір «улы» қорғасын» атты менің жазған мақаламдағы адам тағдырына байланысты оқыс оқиға апамыздың қасіретті өмірбаян жолдарындағы екінші парақта баяндалды.

Жамбыл аудандық «Екпінді еңбек» («Атамекен») газетінде бес жылдай қоян-қолтық еңбек еткен кезімізде, аяулы анамыздың зейнет жасында қызмет істеп жүргенін де сезбеппіз ғой!.. Редакциядағы партия жетекшісі Ақжолова апамыздың жарғақ құлағы жастыққа тимей «Ертең журналистік-партиялық қызметте дәрежелеріңнің өсуіне бір себін тигізері хақ» деп Нағашыбек пен Сейітханның, Сарагүлдің, Есенқұл мен Манарбектің, Рәтбек пен Нүсіптің, әрине, менің де, қолымызға күйіп тұрған коммунистік қызыл билетті ұстатқаны да есімізде!

Апамызбен қауышу, телефон арқылы тілдесу еш үзілмеген. Пандемияға қатысты жағдай біржолата телефондық байланысқа көшкен-ді. Соңғы бір тілдесенімізде, апам: «*Ой алла-ай, редакция мен баспахана арасында құртақандай болып жүгіріп жүретін сендер де зейнеткерлікке шықтыңдар ма?*» деп таңдана күлген. Енді бір әңгімесінде апам «*1936 жыл Жамбыл жәкем Мәскеуден декададан оралғанда Ұзынағашта екі комсомол қыз аудан жастары атынан оған гүл шоғын сыйлап едік. Сонда қасиет қонған, қыдыр дарыған Ұлы бабамыз: «Бақытты бол, балам, көп жаса деп, басымнан сипап еді...*» деп қалды...

...Әйгілі американдық милиардер-меценат, саясаткер Дэвид Рокфеллер (102) де жүзден асқандар қатарында. Бірақ, ол ұзақ жасағаны үшін ең алдымен дәрігерлерге қарыздар. Миллардердің жүрегін әлемнің ең үздік хирургтері 7 рет ауыстырған.

Жүз жасаған Ханымбүбі Ақжолова апамыз қарттықтың «ермегі» дәрі-дәрмегі болмаса, осы күнге дейін дәрігер алдында кезек күткен кісі емес. Жаяу жүруді жаны сүйетін, нағыз қимыл шебері-тін, шәкірттеріне «журналист пен қасқырдың асыраушысы – аяғы» деп он-сан қайталап айтудан әсте жалықпайтын. Соңғы ширек ғасырда Алматыда тұрып жатқан апамыз 28-панфиловшылар саябағында серуендеуші әрі дене тәрбиесі жаттығуларын жалықпай жасаушы апалардың қолбасшысы болғанын да көпшілігіміз біле бермейміз-ау. Иә, жүз жасаған аяулы әріптес апамыздың осындай да бір қымбат қыры бар...

Жүз жасыңыз құтты болсын, аяулы Ұстаз!

Талғат СҮЙІНБАЙ
АЛМАТЫ ҚАЛАСЫ

КӨРМЕ

«АШАРШЫЛЫҚТЫҚ АЩЫ ШЫНДЫҒЫ»

Биыл қазақ халқының 1931 – 1933 жылдары басынан кешкен ашаршылық пен саяси қуғын-сүргінге 90 жыл толады. Осыған орай қалалық орталық балалар кітапханасында «Ашаршылықтың ащы шындығы» тақырыбындағы кітап көрмесі ұйымдастырылды.

Көрменің мақсаты – жас оқырмандарға 31 мамыр саяси қуғын-сүргін және ашаршылық құрбандарын еске алу күнінің маңыздылығын түсіндіру. Осы күні Кеңес үкіметінің негізінде әділетсіз қуғынға ұшырағандарды, айыпсыз атылғандары еске алу және осындай шаралар арқылы оқырмандарды ұлттық патриотизм рухында тәрбиелеу.

Кітап көрмесіне кітапханамыздың кітап қорындағы С.Әсіп «Қазақ қасіреті», К.Адырбекұлы «Соңғы репрессия», Т. Омарбеков «Зобалаң», Х.Сейткемелов «Шұбырынды қанды босқын» және осы тақырыпқа арналған басқа да кітаптар қойылды. Мұндай шараларды өткізу оқырмандар үшін маңызы зор деп есептеймін.

Мадина САПБЕК,
Талдықорған қалалық орталық балалар кітапханасының кітапханашысы.

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ЕСТЕЛІК-ЭССЕ

АЛДАНЫШ

Жақында «Бабайқорғанға» тағы да жолым түсті. Арада қанша жыл өтсе де көп ештеңе өзгере қоймапты. Сол ескі ауыл… баяғы күйкі-күйбең тіршілік… Бәрі таныс. Үйлер мен олардың маңайындағы тал-теректерге дейін көзіме оттай басылды.

Осы ауылда балдәурен балалық шағым өтті. Ойыма қимас жандар мен қызықты оқиғалар оралып, көз алдымнан тізбектеліп көшіп жатты. Көңілім босады, жанарымның жиегіне жас іркілді.

Алпысыншы жылдардың басында әкем атамның, яғни әкесінің өтінішімен Хантағыдан Бабайқорғанға қоныс аударған. Мыңда тоғыз жүз алпыс бесінші жылы Бабайқорғанның Үлгілі бөлімшесіндегі қазіргі Мәулен Балақаев атындағы орта мектептің табалдырығын аттадым. Сол уақытта ол төрт кластық қана білім ордасы болатын. Бала санының аздығынан ба екен, төрт кластың оқушыларын бір бөлмеге жинап, қатар-қатар отырғызып қоятын. Айдарбек мұғалім барлығымызға кезекпен сабақ өткізе беретін. Ортадағы жалғыз тақтаға әр кластың тапсырмасын кезегімен жазып, оны қайта-қайта өшіріп, жанын сала түсіндіруші еді.

Мынау біздің үй… Осы қарашаңырақта өсіп-жетіліп, қанатымды қатайтып, арман қуып Алматыға аттанып едім…

Ана бір тоқал там Жатқанның үйі… Тағдыр-талайы ерекше адам еді. Біз оның шын атын да білмейтінбіз. Екі аяғынан бірдей айырылған, селдір сақалды сары шал өз төсегінде кескен дөңбектей дөңбекшіп жататын. Бала болсақ та оған жанымыз ашитын. Мен оның саусақтары түгел емес алақандарына үрейлене қарайтынмын. Біздің ауылдың адамдары оны «Жатқан» дейтін. Арада қырық жыл өтсе де «Жатқанның үйі», «Жатқанның сиыры», «Жатқанның есегі» деген ауыл адамдарының сөзі әлі күнге дейін құлағымда жаңғырып тұрғандай.

Жатқанды алғаш қашан көргенім есімде жоқ. Сырты қара лаймен сыланған жұпыны жатаған үйіндегі өз төсегінде көргенім анық. Күн ұзаққа ашық тұрған есік пен терезеден сыртқа телміріп жататындықтан болар, ары-бері өткендермен бір-екі ауыз тілдесіп қалуға ынтық-тын. Маған ол әлдекімді зарыға күтіп жатқандай әсер қалдыратын. Қаншама жылдар сырғып өтсе де, оны ұмыта алмадым. Төсектен тұра алмай, аурудың азабын тартып жатқан сол бір мүсәпір жанға аяушылық сезіммен қарағандығымнан болар, мұңлы жанары мен дерт меңдеген жүзі ауық-ауық көз алдыма елестей береді.

Жатқанға, үлкендерден гөрі, ауылдың қара сирақ балалары үйірсек еді. Себебі ол көңілденсе қызықты әңгімелерді майын тамыза айтып, қисса-дастандарды жатқа соғатын. Кезек батырлар жырына келгенде дауысын мың құбылтып, көзін ойнақшытып, тыңдаушысын еріксіз ұйытып тастайтын. Содан болар балалар айналсоқтап маңайынан шықпайтын. Ондай сәттерде оның кемтар екені ұмытылып, өзі жырлап отырған ертегінің алып батырына ұқсап кететін. Кейде бізді айғайлап шақырып алып, күні бойы карта ойнайтын. Ермегіміз елдің бәрі білетін кәдімгі «алты карта», немесе «қара қатын». Оның оң қолында бас бармағы мен сұқ саусағы ғана бар-тын. Сол қолындағы шошайған үш саусағы әлі күнге дейін көз алдымда тұр. Осы саусақтарымен-ақ картаны ақша санағандай зыпылдатып, өзіне ыңғайлап, қарсыласына көрсетпей, өте бір ептілікпен ұстайтын. Жүрілген әр картаны көзбен бақылап, оймен есептеп отыратын. Ойын соңындағы шешуші сәтте кімнің қолында қандай карта қалғанын анық білетін.

Жатқанмен карта ойнаған балалардың кез-келгені басқа жерлерде ешкімнен ұтыла қоймайды. Ысқаяқ карташы болып шығатын. Мен бұған бүгінде бәс тігуге дайынмын. Оның көз ілеспес жылдамдықпен жыпылдатып карта таратуы, екі саусақтың ұшымен іліп алуы, ойланып-толғануы, көзінің астымен ойыншылардың жүзіне сынай қарап, мұқият бақылап отыруы, тіпті әр қимыл-қозғалысына дейін әлі күнге көңілімде сайрап тұр.

Оң қолындағы қос саусақпен ұстаған карталардың жоғарғы жағынан оның ойын үстіндегі ойлы жүзіне ауық-ауық ұрлана көз тастаушы едім. Ал жанарымыз түйісе қалса, көзіндегі айықпас қайғы-қасіретті бірден байқайтынмын. Карта ойнап отырып та жиі күрсінетін. Бір күні қасымдағы бір бала Жатқаннан: «Аяқ-қолыңызға не болған?» – деп сұрап қалды. Оның жанары жасаурап, дауысы дірілдеп:

– Сұм соғыстың кесірі ғой! Балам, сендерге соғыс лаңын көрсетпесін, қайғы-қасірет шекпеңдер! Әлемде тыныштық, бейбітшілік болса екен! – деп тоқал тамның ашық тұрған есігінен сағым ойнаған далаға телміріп қарап, ойланып қалды. Осыдан басқа мардымды жауап ала алмадық. Үйге келген соң анамнан Жатқан туралы сұрадым:

– Оны қайтейін деп едің? – деп тиып тастады. Сөзімізді ұршық иіріп отырған нағашы әжем Өтебике естіп қалып:

– Е, сұм соғыс қой!.. – деп ауыр күрсінді. – Жатқан соғыстың алдында қолаяғы зіңгіттей азамат еді. Көрмейсің бе, енді байғұстың қор болып жатқанын. Аналар жүр ғой, кісі болып…– деп біреулерді сөзімен түйреп өтті. Әжемнің аузынан шыққан әр сөзді аңдып отырғанмын:

– Әже, кімдерді айтып отырсыз? – деп сұрадым.

– Ой, әдіре қалғырлар, екі күннің бірінде беттері қызара бөртіп жүретіндерді айтамын да, – деп сөзінің аяғын жұтып қойды.

Шешемнің сиыр саууға шығып кеткенін пайдаланып, әжемнен не айтпақ болғанын қайта сұрадым.

– Е, балам-ай, онда біз Месте тұратынбыз. Өзің білесің, біздің ауыл таудың бөктерінде орналасқан. Соғыстан қашып келгендерге аяушылық танытып, үйге жасырғанбыз. Жүк тұратын іргеден төрт-бес адам еркін сиятындай ұра қазып, сонда жасырып, бетін тақтаймен жауып, үстіне көрпе-жастық жинап қоятынбыз. Ас ішкен кезде атаң есікті жаптырып, іргені қымтатып тастайтын. Тамақты қолына алып, жүк аяқтың астына тақағанда қашқындар лып еткізіп ала қоятын. Сөйтіп бірнеше ай үйде паналаттық. Басымыздан осындай да қиын күндер өткен. Мұны ешкімге айтпа! – деп қатаң ескертті. – Қазір, әне солар, адам танымастай өзгерді, аяқтарын алшаң-алшаң басып жүр. Опасыздар, ешкімге опа бермейді екен ғой. Жатқан болса, сенің атаң сияқты қан майданның ортасында жүріп, Отанын абыроймен қорғады. Нағыз батырлар солар. Тек елеусіз, ескерусіз қалғандары болмаса… – деп әңгімесін кілт үзіп, сыртқа шығып кетті.

Жатқанның аяғын сылтып басатын Жәмиға есімді кемпірі болды. Тілі удай ащы, адамды қарғағанда, жаның түршігіп, төбе құйқаң шымырлайды. Егер қарғаудан дүниежүзілік байқау өтетін болса, Жәмиға сөзсіз бас жүлде алар еді. Бетін аулақ қылсын, осы жасыма дейін ондай қарғысты басқа ешкімнен естіген емеспін. Кітаптан да оқығаным жоқ, кинодан да көрмеппін! Жәмиға көбінесе асырап алған баласы Алданышты қарғап-сілейтін. «Көгермей көктей солғыр, жетпей желкең қиылғыр-ай, көріңде өкіргір, он екі кесектің астында қалғыр, иттің ғана баласы, қайда жоғалып кеттің? Ана шалдың томардай домаланып жатысы анау! Қаңғырып жүргенің мынау! Сені іздеймін деп-ақ, діңкем құритын болды. Ойының осылғыр, жүгірмек, қайда жүрсің, атың өшкір Алданыш?!» – деп басталатын қарғысы ауылдың әр тұсынан естіліп тұратын.

Алданыштың жасы сол уақытта он екіде екенін де өгей шешесі Жәмиғаның қарғысынан білгенбіз. Ол кезде ауыл балалары туған күнін атап өтпейтін, оған аса мән де бермейтін. «Анасы баласын неге сонша жек көреді» деп, оны іштей аяйтынмын. Ал басқамен шаруасы жоқ Жәмиға үй жағалай Алданышты іздеп, сөзінің арасында Құдайды да қарғап-сілеп, сылти басып бара жататын. Ондайда менің анам Жамал:

– Жеңеше-ау, не болды сонша қаршадай баланы қарғап, көп кешікпей қайтар, қайда барар дейсіз?! Сиырыңызды бұзауы еміп қойса ыдысыңызды әкеліңіз, ертеңге жететіндей сүт құйып берейін! – деп сабырға шақыратын. Бірақ аузына «ақ ит кіріп, көк ит шығатын» Жәмиға ондай сөздерді құлағына да ілмейді. Шүйкедей қара кемпірдің дауысы оңайлықпен тыйылмайтын. Алданышты тапса тапты, таба алмай амалы құрыса, үйіне қайтып келіп:

– Жетпіс кесектің астында қалғыр, қу қақпас, осының бәрі сенің кесірің! – деп шарасыздық күйін кешіп жатқан бейшара шалын қарғыстың астына алып, удай тілімен шағып-шағып алатын. Одан арғысын есту, шыдау тіптен мүмкін емес…

Шынтуайтына келсек, мал жайғау, қора тазалау, шөп шабу, отын дайындау, оны үйге кіргізу, от жағу, күл шығару секілді сол үйдің бүкіл жұмысы бұғанасы қатпаған Алданыштың мойнында еді. Бірі бітсе, екіншісі алдынан андағайлап күтіп тұрады. Ауылдың кәдімгі бір бітпейтін тірлігі, күйбең тіршілігі.

Түкпірдегі алыс ауылдың тұрғындары негізінен қысы-жазы қолда ұстайтын ұсақ малмен күнелтеді. Судың тапшылығына қарамастан егін егеді. Жер тырмалап, несібесін теріп жеп, нәпақасын айырады. Халықтың қысы-жазғы күн көрісі негізінен осылай болатын. Мұндай ауыр жұмысты атқару оған оңай емес еді. Бала болған соң, кейде өзімен қатар жеткіншектермен ойнап кетіп, шешесінің кәріне жиі ұшырайтын.

Жасы бізден әлдеқайда үлкен көрінетін Алданыш бойы өспей қалған қортық, тапал, даудырай сөйлейтін, ақкөңіл бала еді. Ол сиырдың кепкен тезегін ұнтақтап, сарғайып кеткен газеттің қиындысына орап, ауыл балаларына шылым шегуді көрсететін. Бірде, Алданыш мені қасына шақырып алып, темекі тартуды үйретпекші болды.

– Әуелі түтінді ішіңе қатты сорып, сосын асықпай, үзіп-үзіп танауыңнан шығар, – деді түсіндіріп.

Оның айтуымен түтінді ішке қарай барынша сорып, қайта сыртқа шығармақ болған кезімде қақалып-шашалып, ауа жетпей тұншығып, өліп кете жаздадым. Қиналғаным соншалық, екі көзімнен ыстық жас ытқып шықты. Осыдан кейін темекіге жоламай кеттім. Шылым шекпейтінімнің басты себебі осы.

Темекі шегуді үйрене алмағанымды Алданыш ұнатпай қалды. Ертеңінде апам алып берген (ПВЗ) велосипедімді мініп алып, ары-бері ызғытып жүргенмін. Балалармен асық ойнап жатқан Алданыш мені ысқырып қасына шақырып алды. Көзі ойнақшып тұр:

– Міне, қара, мен қазір түтінді көзімнен, не құлағымнан бұрқ еткізіп шығарамын, – деді.

Оның айтқанына сене қоймадым:

– Көзіңнен шығара алмайсың, ал мұрның мен аузыңнан шығаруың мүмкін! – дедім.

Ол да бетбақтырмай:

– Шығара аламын, – деді. – Көзім мен құлағымнан көз айырмай қарап тұр! – деп түтінді құшырлана сорды.

Ойымда ештеңе жоқ, жүзіне тесіле қарап тұрғам, сол сәтте кіндік тұсым шым ете қалды. «Не болды?» деп еңкейе қарасам, судай жаңа көйлегім ойылып қалыпты. Күйген жердің жанжағы қарақошқылданып түтіндеп тұр. Алданғанымды бірден білдім. Ол көзінен көз алмай аңқайып тұрған сәтімді пайдаланып, көйлегімді темекісімен күйдіріп тастапты. Балалар ду күлді. Алғаш киіп шыққан шыттай жаңа көйлегімнің бүлініп қалғанына ішім удай ашып, ашу-ызаға булығып, онымен төбелесе кеттім…

Біздің ауылда кейбір ерсі қылықтары ел арасына кең тарап кеткен Нұраш есімді әпербақан кісі болды. Сол кезде елуді алқымдап қалған еді, совхоздың егістігін күзететін. Ол осы қарауылдыққа тағайындалған күннен бастап біздің ауылдан тыныштық кетті. Жайылымдық жер азайып, мал өрісі тарыла бастағандықтан, айқай-шу да көбейді. «Ит қорыған жерге өш» дегендей, ауыл малы совхоздың арнайы еккен жоңышқасына кіріп кететін.

Нұраш жоңышқалыққа қайта-қайта түсе берген малдарды қуып әбден титтықтаса керек, кейбірін ауылдан екі-үш шақырым жерде орналасқан совхоздың шөп қорасының іргесіндегі ескі сарайға қамап тастайтын болды. Малын іздеген ауыл адамдары алдымен Нұрашқа жолығуды әдетке айналдырды.

Алданыштардың екі есегі бар еді. Екеуіне де тыным жоқ. Біреуінің аяғы ақсақ болса да, арбаға тиелген көк шөпті күшене тартып, ілбіп-сілбіп бара жататын. Сол үйдің отын-суын, керек-жарағын Алданыш осы қос есекпен таситын. Біреуімен күндіз шөп артып әкелсе, екіншісімен түнде сабан ұрлауға шығатын.

Бірде қара қасқа әңгісі қазығынан босап, совхоздың егістігіне тартыпты. Жоңышқаны тұяғымен таптап, тезектерін әр жерге тастап, емін-еркін жайылады…

Нұраш бұл есекті үш рет Жатқанның үйіне айдап апарады. Бірінде Алданышқа, бірінде Жәмиға кемпірге:

– Мына, есектеріңе ие болыңдар. Әйтпесе, көзін құртамын! – деп қадап тапсырады.

Әрине, олар қазыққа байлап қойғандарын айтып ақталып, есектерінің енді егістік жаққа бармайтынына кепілдік беріп, шығарып салады.

Қазығын қағып, мықтап арқандап қояды ғой! Бірде күн ұзаққа арқандалып тұрған есек әрі-бері ырғай берген соң, қазық суырылып кетіп, босанған соң әбден дәндеп алған жоңышқалыққа қарай тағы да тарта жөнеледі.

Мұны кеш байқаған Алданыш Нұраштың қаһарынан қаймығып алдына жалғыз баруға жүрексініп, шыжыған ыстықта маған келді. Қақпамыздың алдында тұрып ысқырып шақырды. Сыртқа шықсам, екі иығынан дем алып, әлденеге қатты алаңдап, әбіржіп тұр екен:

Сен менің досымсың ғой. Әлгі атаңа нәлет қу қара әңгі тағы да қазығын суырып кетіпті. Жоңышқалыққа тартқанын ішім сезіп тұр. Екеуміз Нұрашқа барып, есекті алып қайтайықшы. Әйтпесе, апам тағы жер-жебіріме жетеді ғой! – деп таусыла жалынды.

Ми қайнатар аптап ыстықта далаға аттап шыққым келмесе де, оның әбіржіген түрін көріп аяп кеттім де, көңілін қимай, бірге баруға еріксіз келістім.

Екеуіміз екі велосипедпен шөп қорағa қарай ызғыта жөнелдік. Бірақ, барылдақ дауысымен балағат сөздер айтып, қолындағы дырау қамшымен есекті сабап жүрген Нұрашты алыстан байқап, престеліп жиналған шөптің тасасына кеп жасырындық. Ашуға булығып, көзі қарауытқан қарауыл бізді байқамады.

Әр жерде теңкиіп өліп жатқан есектерді көріп зәреміз ұшты. Кенет Нұраш қамшысын жерге тастай салып, иығындағы қосауыз мылтығын алып, белиндегі қаздай тізілген сап-сары жез патрондарға қол салды. Сарт-сұрт еткен қосауыздың дыбысын естіп жат¬тық. Қорқыныштан бұрынғыдан бетер бұға түстік. Оның әр қимылы, әр сөзі таяқ тастам жердегі бізге анық естіліп тұрды: «Әй, атаңа нәлет, ақымақ есек, сенде мүлде ұят жоқ екен. Көздің қарашығындай қорғап отырған совхоздың жоңышқасында қай әкеңнің құны бар еді?! Бір емес, екі емес, үш емес, бақандай төртінші рет жайылдың. Обалың, анау, өзің секілді жарым ес, жарымжан, нақұрыс иелеріңе болсын! Көзге түспейтін тасалау жерге емес, маған ерегескендей қара жолдың бойына жайылатының не? Көкпеңбек жоңышқалықтың ортасында талтайып тұрып нәжісіңді төктің, әбден таптадың. Мына шыжыған ыстықта адамға тіпті маза бермедің ғой. Басқа жұмысым жоқ па? Тілім салпақтап, артыңнан көтерем атпен салпаңдап сені қашанғы қуып жүремін?! Бұдан былай жоңышқаны мүлде таптаған!

Қуып жетіп, ызаға булыққан қалпымен Нұраш мылтығының қонданасымен Алданыштың басына бір-ақ ұрды. Ол ұрыстың күшінен ба, әлде ыстықтан ба, ауыр құлады. Ұрыстың күшінен мылтықтың қонданасы сынып кетті. Нұраш Алданышты ұрып-соғып, ауылға қарай айдап кетті. Ал біз ұзақ уақыт сол жерде қозғалмай отырып қалдық. Ұзақ уақыт ешқайсымыз ештеңе айта алмадық. Ақыры Ермек:

– Ал, енді не істейміз? – деп сұрақ тастады.

– Не істейміз, Нұраштың үйіне барамыз, – деп Ермекке қарадым.

– Ол Алданышты өлтіріп қойса ше? – деп Ермек қайта сұрақ қойды.

– Ол Алданышты өлтіріп қойса, Нұраштың үйіне барамыз, – деп Ермекке қарадым.

Ермек ойланып қалды. Ақыры:

– Ал, онда барайық, – деді.

Нұраштың үйіне жеткенше ешқайсымыз ештеңе айтпадық. Ойымызда не болып кетер екен деген ой ғана болды. Нұраштың үйіне жеткенде Алданыш ауладағы ағаш үйдің алдында отырған екен. Ол бізді көрген соң:

– Ал, қайдасыңдар? Мен сендерді күтіп отырмын, – деді.

Нұраш Алданышты ұрып-соғып, ауылға қарай айдап кетті. Ал біз ұзақ уақыт сол жерде қозғалмай отырып қалдық. Ұзақ уақыт ешқайсымыз ештеңе айта алмадық. Ақыры Ермек:

– Ал, енді не істейміз? – деп сұрақ тастады.

– Не істейміз, Нұраштың үйіне барамыз, – деп Ермекке қарадым.

– Ол Алданышты өлтіріп қойса ше? – деп Ермек қайта сұрақ қойды.

– Ол Алданышты өлтіріп қойса, Нұраштың үйіне барамыз, – деп Ермекке қарадым.

Ермек ойланып қалды. Ақыры:

– Ал, онда барайық, – деді.

Нұраштың үйіне жеткенше ешқайсымыз ештеңе айтпадық. Ойымызда не болып кетер екен деген ой ғана болды. Нұраштың үйіне жеткенде Алданыш ауладағы ағаш үйдің алдында отырған екен. Ол бізді көрген соң:

– Ал, қайдасыңдар? Мен сендерді күтіп отырмын, – деді.

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ЕСТЕЛІК-ЭССЕ

майтын боласың! Кеңес өкіметінің атынан, өзімнің үкіммен сені ату жазасына кестім. Сенің алдыңда да осылай үкім шығарып, ана теңкиіп жатқан есектерді сілейтіп атып тастағанымды өзің де көріп тұрсың! Осылардан сен әулиемісің?! Бұл үкім тап қазір орындалады», – деп Нұраш қара есекті жеті атасынан сыпыра сыбап, мылтығын кезене беріп, қақ маңдайдан тарс еткізіп атты да тастады. Бейшара, қара әңгі не болғанын түсінбей де қалды-ау, тұрған орнында қиралаң етіп құлап түсті. Артқы аяқтарын созып, дір-дір етіп, денесі жиырыла о дүниеге аттанып кете барды. Осының бәрін сығалап өз көзімен көріп тұрған Алданыштың онысыз да шыжыған күнге күйген беті одан әрі қап-қара болып түтігіп кетті. Үнімізді шығармастан қыстыға жылап жібердік. Алданыш есегіне жаны ашып егілсе, мен оның өзін аяп, көңілім нілдей бұзылды.

Гүрс еткен мылтық дауысын естіген шөп қораның қарауылы Құрмаш ақсақал есік алдында жатқан қырық жамау ескі кебісін қоңылтаяқ кие салып, сүрінекабына жетіп келді. Жайрап жатқан есекті көріп, Нұрашқа дүрсе қоя берді:

– Осы сенің есің дұрыс па өзі, біреудің жанын бағып отырған есегін тапа-тал түсте атып тастағаның не? Мына алдында атып өлтіргендеріңнің исіне тұншығып өлетін болдық.

– Ақсақал орынсыз килікпе, – деді Нұраш түк болмағандай. – Олардың обалы өз иелеріне!

Құрмаш ақсақал ашуға мінді:

– Киесі ұрады ғой! – деді.

Нұраш ақталған сыңай танытып:

– Есекте де кие бола ма? Мына Жатқанның қара әңгісін үйіне бақандай үш рет айдап апарып, иелеріне ескертудейақ ескерткенмін. Сол сияқты мына атып тастаған есектерімнің өз себеп-салдары бар. Қарамаған, ие болмаған өздерінен көрсін!

Құрмаш қолдары дірілдеп, қалтасынан шақшасын алып, алақанына шөкімдеп төгіп, насыбайын атты. Аз-кем үнсіздіктен соң, тілі күрмеліп:

– Шырағым, байқа, бұлай екпіндеме. Сенің мына істерің тіптен ақылға симайды. Обал-сауапты біл! Жетім-жесірді жылатпа, көз жасына қаласың!– деді.

– Құрмаштың жөн сөзіне құлақ қояр Нұраш жоқ, үлкен шаруа тындырғандай:

Құреке-ау, Жатқанның тағы бір есегі бар. Әнебір жарымес, ойының осылғыр Алданышы өзінен кішкентай балалармен ойнайды да жүреді. Ақсақ кемпір болса есегіне ие болудың орнына, ауылды шыр айналып үнемі баласын іздейді. Бұл істегенім басқаларға да сабақ болады! – деді де, кепкен шөпті күтірлетіп шайнап тұрған атына ырғып мініп, сауырынан қамшымен бір тартып, желдіріп кете барды.

Нұраш қарауыл ұзап кеткен соң, Алданыш екеуміз орнымыздан көтеріліп, Құрмаштың жанына келдік.

– Ассалаумағалайкүм, ата! – деп сәлем бердік.

– Уағалейкумассалам! Сендер қайдан сап ете қалдыңдар? Әй, Алданыш, сен екенсің ғой! – деді оның жүзіне бажайлай үңіле қарап, – Ана кеңкелес, әжеттеріңе жарап отырған есегіңді жайратып салды. Неге ие болмадың?! Нұраштың осындай есерсоқ екенін білесіңдер ғой! Мүгедек әкеңді аямайсың ба? Шешең байғұсты зарлата бермесеңші. Соқталдай жігіт болдың ғой! – деді де, насыбайын жерге бір түкірді. – Құр босқа далақтай бермей, енді ана есегіңе ие бол! – Құрмаш ақсақал қолын бір сілтеп, күбірлей сөйлеп теріс бұрылды. Ашу қысып, кейіп бара жатқаны шайқалақтаған жүрісінен-ақ көрініп тұр.

Бұл оғаш оқиға сол күні-ақ ауыл ішінде желдей есті. Ерігіп жүргендер шөп қораға арнайы барып, өліп жатқан есектерді өз көздерімен көре бастады. Шынында да, оншақты есек әр жерде теңкиіп-теңкиіп жатыр. Алды шыбындап-құрттап, сасық иіс мүңкіп тұр. Барған адамдар аузы-мұрнын басып, лоқсып, көре сала ол жерден тұра қашады. Ақыры бұл келеңсіз жай совхоз директорының құлағына да жетті. «Бұл қалай болғаны?!» – депті ашуға булығып Нұрашты қарауылдыққа алдыру үшін жанын салған көлік жүргізушісі Иманға кіжініп:

– Әй, Иман сенің ана қарауылдыққа қоймай алдырған имансыз ағаңның дені сау ма, өзі?!

Ауылдың жоңышқаға түскен есектерін түгел атып тастапты. Бәрі де өліп жатқан көрінеді. Өлекселердің жер-дүниені шарпыған сасық иісі ауылға жетіпті. Машинаны тез оталдыр, өз көзімізбен көріп келейік, – деп оның жер-жебіріне жетеді.

Директордың келгенін көріп маңайда жүрген ауыл адамдары да жинала қалады. Әр жерде құрттап, сасып жатқан есектерді көріп қатты ашуланған директор тура сол арада Нұрашты қарауылдықтан қуады. Есектердің өлекселерін трактордың телешкісіне тиетіп, ауылдан алысқа апарып көмдіріп тастайды. Кейіннен көлік жүргізушісі Иманның елге айтуынша, совхоз директорының ашуы шөп қорадан қырық шақырымдай жердегі кеңсесіне жеткенше басылмаған көрінеді. Жол бойы оның жер-жебіріне жетіп, ұрсып-жекіп, сыбағасын жақсылап берген екен.

Алданыш көпке дейін қара қасқа әңгісін ұмыта алмай жүрді. Осы шулы оқиғадан соң Нұраш ел көзіне көрінбей үйінде жатып алды.

Бір күні Алданыштың жанына

жақындай бергенім сол еді, асыға-аптыға тіл қатып:

– Дәу әжемнің үйіне жаңа ғана Әбдісалан Нұрмаханов келді! – деді.

Мен оның сөзіне сене қоймай:

– Атақты боксер Әбдісалан Нұрмахановты айтып тұрсың ба? – деп нақтылай сұрадым. Ол айылын да жимастан:

– Иә, соның дәл өзі! – деді.

– Ол бұнда қайдан келсін, өтірік айтпашы!

– Әбдісалан дәу әжемнің туған інісі ғой. Сенбесең жүр, Махамбетәлі атамның үйіне барайық, – деді ол алып-ұшып.

Екеуіміз көп сөзге келмей жүгіре жөнелдік. Келе сала терезеден ішке үңілдік. Шынында да жуырда ғана теледидардан көрген атақты боксер Әбдісалан құс жастықты қолтығына қысқан күйі жамбастай жатыр. Оны көрген Алданыш:

– Әлі көресің, мен осы Әбдісаландай атақты боксер боламын! – деді.

Мен оның бөспелігін жаратпай қалып:

– Түрің мынау, қалай боксер болмақсың? – дедім.

Алданыш та қайтар емес:

– Ертеңнен бастап жаттығуды бастаймын. Таңертең ерте тұрып, төртбес шақырым жүгіріп, суық суға жуынамын. Үлкен қанарға сабанды нығыздай толтырып, ұрғыштайтын қап жасап, екі ағаштың ортасына іліп қойып, сонымен күнде жаттығатын боламын. Қайтсем де Әбдісалан ағадай атақты боксер боламын! – деді көздері жайнап.

Оның айтқанына қатты қызықтым. Көз алдыма Әбдісалан ағаның күрзідей дәу жұдырығы елестеді. Менің де сондай атақты боксер болғым келді. Үйге келе салып үлкен қапқа сабанды нығыздай тыққыштап толтырдым. Содан екі ағаштың ортасына жуан таяқтан белдеу байлап, оған сабан толы қапты салбыратып іліп қойдым. Рингтегі кәнігі боксерлердей қапты жұдырықпен төпелеп ұрып көрдім. Бәрі ойымдағыдай сияқты. Осы кезде шешем шақырып алып, шөпке жұмсап жіберді.

Күні бойы өз ойыммен әлек болып армандап жүрдім. Кеш батып, жастыққа басым тисе де болашақта Әбдісалан Нұрмаханов сияқты атақты боксер боламын қатты сеніп, әрнені бір қиялдап жатып көзім ілініп кетіпті. Ереңгісін таң раундап атып келе жатқан кезде ояндым. Орнымнан атып тұрып, сыртқа жүгіріп шықтым. Кешегі өзім ілген қаптың жанына келіп, ұйқымды аша алмай біраз тұрдым. Сол сәтте қорадағы сиыр мөңіреді, әтеш шақырды. Сәлден соң сиыр саууға апам тұрады. Үйдегілер оянбай тұрып жаттығуымды бастап кетейін деп ойладым. Осылай ұйқым ашылар-ашылмастан қапқа толтырылған сабанды ақырын соққылап, жаттығуды бастап кеттім. Бар күшіммен ұрып жатырмын, ұрғылап жатырмын… Денем жібсіді. Бірақ әлі ұйқым толық ашылған жоқ. Ащы тер саулап көзіме құйыла бастады. Рингте жүргендей артқа шегініп, алдыға ұмсынып, ары-бері лып-лып секіріп, қапты аямай төмпештеп жатырмын. Кенет, ұрғылап жатқан қабым жеңілдеу көрініп кетті. «Бұдан да ауырлау қылсам, қапты құммен толтырсам болады екен» деген ой санамда жылт етті. Алайда кеңірек ойлануға мұрша жоқ. Тар жер. Бір кезде жанталасып төпелеп соққылап жатқан қабым жоқ боп кетті. Көзім ашы терден ашылмай, ұйқылы-ояу күйде қолымды алға ұмсынып, қапты күтіп тұрмын. Кенет жон арқамнан ұрған қатты соққыдан етпетімнен жер сүзе құладым. Тістерім опырылып, мұрным бұзылғандай күй кештім. Өкіріп жылап жібере жаздадым. Бірақ өзімнің болашақ атақты боксер екенім есіме түсіп, ернімді тістеп, жұдырығымды түйіп, орнымнан әрең көтерілдім. Тұла бойым сырқырап барады. Ту сыртымнан ұрып құлатқан адамның кім екенін білгім келіп, сазайын бермекке, жан-жағыма алақтай қарадым. Маңайымда тірі жан жоқ. «Мені ұрып жығып, тығылып қалды ма» деп қораны айналып шықтым. Кенет екі ағаштың ортасында ары-бері теңселіп тұрған қапқа көзім түсіп, сасып қалдым. Сонда ғана өзімнің қатты соққымнан серпілген сабан толы қаптың айналып кеп арқамнан қонжитқанын білдім. Жан терім шыға бар күшіммен ұрғылап жүргенде қаптың қай жаққа серпілгенін аңғара алмай қалсам керек. Не күлерімді, не жыларымды білмей, біреу-міреу көріп қоймады ма екен деп, жан-жағыма жалтақтай қарадым. Құдай ондағанда маңайда ешкім жоқ екен. Сабан салған қаптан көңілімнің қалғаны сондай, оған қайтадан беттеуге жүрегім дауаламады. Осымен атақты боксер болу жайлы қиялымның күлі көкке ұшты. Спортпен осылайша мәңгіге қоштастым: «Қош бол, қазақ спорты. Мына бір қап сабан болмағанда, ол айналып келіп өзімді соқпағанда, сөзсіз атақты боксер болатын едім. Көрмейсіз бе, қазақ спорты бір мықты боксерден ойламаған жерде айырылып қалғанын!».

Атақты спортшы болудан біржолата күдер үзген соң, тапжылмай отырып кітап оқуды біртіндеп әдетіме айналдырғанымды өзім де сезбей қалдым. Оны әке-шешем қайдан білсін, әдепкіде мектептегі мұғалімдердің үйге берген тапсырмасын орындап отыр екен деп, көп жұмсай қоймайтын. Артынан сабаққа мүлде қатысы жоқ әдеби кітаптар оқитынымды кездейсоқ біліп қалды. Оған тағы да өзім кінәлімін. Сол баяғы мақтаншақтығымның кесірі тиді. Менің ойнап кетпей, кітап оқып отырғанымды үйдегілердің бәрі білсін деген оймен қолымдағы Ғабит Мүсіреповтың «Қазақ солдаты» романын бар дауысыммен дауыстап оқи бастадым. «Зытып келем, зытып келем. Артыма қарай-қарай зытам. Зытып келе жатқаным – қашып келемін, артыма қарай беретінім – қорқып келемін». Қатты әсерленгенім сонша, айналамдағыларды ұмыттым. Сәлден соң біреу басымнан нұқып қалды. Қарасам,үлкен әпкем екен:

– Кітапты бұлай дауыстап оқуға болмайды, ішіңнен оқы, – деді жекіп.

Жақтырмаған кейіппен әпкеме ақия қарадым.

– -Ішімнен оқысам, сендер менің кітап оқып отырғанымды қайдан білесіңдер? – дедім жыламсырап.

Әпкем миығынан мырс етті. Сосын жаныма отырып:

– Әдеби кітапты адам тек ішінен оқиды. Біреу өтініп сұрамаса, кітапты дауыстап оқу әдепсіздік болып есептеледі. Есіңде болсын, сонда ғана ол кітаптың тереңіне бойлап, білімді азаматқа айналасың. Қилы сезімдерді бастан кешесің. Рақаттанасың, ләззат аласың! Жан дүниең байып, ерекше күйге бөленесің! Ал дауыстап оқысаң, біртебірте не оқып отырғаныңды өзің де ұқпай қалуың мүмкін! – деді үлкендігін танытып.

Осыдан кейін әдеби кітаптарға деген қызығушылығым артып, құштарлығым оянды, ондағы сан түрлі кейіпкерлерді жаныма жақын тұта бастадым. Біртебірте кітап менің жан досыма, сырласыма айналды. Өзіме ұнаған кейіпкерлерге ұқсағым келді, қатты әсер еткен шығармалардай көркем дүниелер жазғым келді. Мен осылай кездейсоқ аққағазды шимайлап отыратын әдет таптым. Бірақ бұл әдетім өмір бойы жалғасатынын ол кезде білген жоқпын.

Алданыш бастаған достарымнан біртіндеп алыстай бастадым. Өйткені алдымда қазақтың, әлем классиктерінің сан түрлі оқиғаларға толы қызықты кітаптары мен мұндалап шақырып тұрған еді.

Тоқтаусыз оқи бердім, оқи бердім… Бастапқыда талғамай, қолыма түскенін оқыдым. Кейіннен таңдап оқуға көштім. Біртіндеп кітап авторларын айыра алатын күнге де жеттім. Сол қалың томдардың парақтарына жасырынған таңғажайып әлем мені асқақ армандарға жетеледі. Бойыма күш-қуат берді, ойымды ұштады, көңіл көкжиегімді кеңейтті.

Міне, осылай кітап менің қиялыма қанат бітіріп, ауылдан біржолата алып кетті…

Сәл ойланып қарасақ, өмірдің өзі алданыштардан тұрады екен ғой! Алдамшы өмірде адам әр нәрсеге алданып ұмыр кешеді екен! Болашақтан үміт күтесің, бір жақсылық болатынына сенесің! Бұл да алданыш! Тіпті өткен өміріңді еске түсірудің өзі алданыш!

Арада жылжып жылдар өтті. Бұл күндері Жатқан, кемпірі Жәмиға, балалары Алданыш, Жекен қожа, Нұраш пен Құрмаш қарауылдар, аталарым, аяулы нағашы әжем Өтебике, өз ата-анам, ағаженгем, алғаш әдеби кітап оқуға баулыған әпекем фәни жалғаннан бақи дүниеге көшкен. Бір кездері бір аспанның астында бірге ұмыр кешкен ардақтыларым мен таныстарым қазір ауыл шетіндегі бейітте қаз қатар жатыр. Өмір деген осы!

Өткен күндер көз алдымнан көлбеңдеп өтіп жатты. Сол сәтте сөзбен айтып жеткізе алмас мұңды да сағынышты күйді басымнан кешірдім. Көмейіме өксік тығылды. Марқұмдардың бейнесі елестеді. Бұрын қалай байқамағам, уақыт мені олардан біржолата алшақтатып, қиыр-қиянға алып кетіпті. Тап қазір арамызды мәңгіліктің алтын көпірі бөліп тұр. Олар о дүниеде, мен жұмыр жердің бетіндемін.

Көңіл құрғыр тағы да сеңдей бұзыла бастады-ау!

Хош, туған ауыл!

Хош, алаңсыз асыр салған атамекен!

Мен тағы да өздеріңнен алысқа ұзап барамын…

Қасымхан БЕГМАНОВ

ЕНПФ Алатау

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ИНФОРМАЦИОННОЕ СООБЩЕНИЕ

О НЕКОТОРЫХ ИЗМЕНЕНИЯХ В ПОРЯДКЕ УЧЕТА И РАСЧЕТА ПЕНСИОННЫХ АКТИВОВ

АО «ЕНПФ» информирует своих вкладчиков о внесении некоторых изменений и дополнений в нормативные правовые акты Республики Казахстан по вопросам регулирования финансового рынка.

Порядок учета пенсионных накоплений и периодичность переоценки стоимости пенсионных активов определяются постановлением Правления Национального Банка Республики Казахстан от 27 августа 2013 года № 237 «Об утверждении Правил осуществления деятельности единого накопительного пенсионного фонда и (или) добровольных накопительных пенсионных фондов». Постановлением Правления Агентства Республики Казахстан по регулированию и развитию финансового рынка от 15 февраля 2021 года № 31 «О внесении изменений и дополнения в некоторые нормативные правовые акты Республики Казахстан по вопросам регулирования финансового рынка» в вышеуказанные Правила были внесены изменения в части порядка расчета стоимости условной единицы пенсионных активов. Согласно новому порядку расчет осуществляется на еженедельной основе по состоянию **на конец первого рабочего дня недели и на конец последнего календарного дня месяца.**

Порядок учета и расчета пенсионных активов предусматривает следующий методологический подход. При поступлении пенсионных взносов на индивидуальный пенсионный счет (ИПС) вкладчика (получателя), операции по зачислению поступившей суммы пенсионных взносов осуществляются с их пересчетом в эквивалентное количество условных единиц пенсионных активов, по текущей стоимости условной единицы на дату поступления пенсионных взносов. При проведении пенсионных выплат с ИПС вкладчика (получателя), операции по списанию сумм пенсионных накоплений осуществляются с их пересчетом в эквивалентное количество условных единиц пенсионных активов, по текущей стоимости условной единицы на дату пенсионной выплаты.

Поскольку пенсионные активы являются долгосрочными инвестициями, проведение расчета стоимости условной единицы **на еженедельной основе** (по состоянию на конец первого рабочего дня недели и на конец последнего календарного дня месяца) позволяет сгладить ежедневные возможные колебания пенсионных накоплений на ИПС вкладчиков (получателей), обусловленные краткосрочным рыночным изменением стоимости финансовых инструментов и инвестиционного дохода по ним.

Таким образом, возможные изменения в выписках с ИПС, предоставляемых вкладчикам (получателям), в части инвестиционного дохода будут отражаться на конец первого рабочего дня каждой недели и на конец последнего календарного дня каждого месяца. При этом информация о всех поступлениях пенсионных взносов (пени), об осуществленных пенсионных выплатах и переводах (в банки второго уровня уполномоченным операторам, страховые организации, управляющим инвестиционным портфелем) будет по-прежнему отражаться ежедневно, при проведении операций, в полном объеме.

ЕНПФ создан 22 августа 2013 года на базе АО «НПФ «ГНПФ». Учредителем и акционером ЕНПФ является Правительство Республики Казахстан в лице ГУ «Комитет государственного имущества и приватизации» Министерства финансов Республики Казахстан. Доверительное управление пенсионными активами ЕНПФ осуществляет Национальный Банк Республики Казахстан. С 1 января 2016 года функции по выработке предложений по повышению эффективности управления пенсионными активами переданы Совету по управлению Национальным фондом. В соответствии с пенсионным законодательством ЕНПФ осуществляет привлечение обязательных пенсионных взносов, обязательных профессиональных пенсионных взносов, добровольных пенсионных взносов, пенсионные выплаты, индивидуальный учет пенсионных накоплений и выплат, предоставляет вкладчику (получателю) информацию о состоянии его пенсионных накоплений (подробнее на www.enpf.kz).

КТО МОЖЕТ ПОЛУЧИТЬ ВЫПЛАТЫ ЗА СЧЁТ ДОБРОВОЛЬНЫХ ПЕНСИОННЫХ ВЗНОСОВ?

С 1 мая список получателей пенсионных накоплений за счет ДПВ расширился

Добровольные пенсионные взносы (ДПВ) – это деньги, которые вносятся вкладчиками по своей инициативе в ЕНПФ. Их могут вносить как физические лица в свою пользу, так и физические и юридические лица в пользу третьего лица. При этом размер и периодичность уплаты ДПВ устанавливаются физическим или юридическим лицом самостоятельно.

Одним из преимуществ уплаты ДПВ является то, что при уплате ДПВ физическим лицом в свою пользу за счет своего дохода налоговым законодательством предусмотрен налоговый вычет на сумму уплаченных ДПВ.Кроме того, с 1 января 2021 года ДПВ, уплачиваемые налоговым агентом (работодателем) за счет собственных средств в пользу работника, относятся на вычет при исчислении корпоративного подоходного налога. В тоже время, суммы уплаченных работодателем ДПВ в пользу работника не учитываются при налогообложении дохода работника.

Отметим, что с 1 мая текущего года основанием для открытия индивидуального пенсионного счета для учета ДПВ являетсяв том числе поступивший в ЕНПФ первый добровольный пенсионный взнос. Таким образом, вкладчику (получателю) нет необходимости посещать офис Фонда, идентификация физического лица, в пользу которого производятся ДПВ, будет осуществляться по персональным данным (ФИО, ИИН, дате рождения), указанным в электронном формате платежного поручения при перечислении ДПВ, а все необходимые сведения: о реквизитах действующего документа, удостоверяющего личность физического лица, о месте постоянного проживания, прочие сведения будут получены ЕНПФ из соответствующих информационных систем государственных органов.

Согласно пункту 1 статьи 33 Закона Республики Казахстан «О пенсионном обеспечении в Республике Казахстан» право на пенсионные выплаты из ЕНПФ за счет ДПВ возникает у следующих лиц, имеющих пенсионные накопления:

1) достигших пятидесятилетнего возраста;

2) являющихся инвалидами;

3) выезжающих или выехавших на постоянное место жительства за пределы Республики Казахстан иностранцев и лиц без гражданства, представивших документы, определенные законодательством Республики Казахстан, подтверждающие намерение или факт выезда;

4) имеющих пенсионные накопления в пределах сумм добровольных пенсионных взносов и начисленного на них инвестиционного дохода, находящихся в едином накопительном пенсионном фонде и (или) добровольном накопительном пенсионном фонде, не менее пяти лет.

Действие подпункта 4) пункта 1 указанной статьи вступило в силу с 1 мая 2021 года. Согласно этому нововведению выплаты по ДПВ могут получать все лица, у которых ДПВ находятся в пенсионной системе, как минимум, пять лет. Таким образом, начав копить средства за счет ДПВ, к примеру, в 20 или 30 лет, в 25 или 35 соответственно можно начать получать свои первые выплаты.

Напомним, уплату ДПВ в ЕНПФ можно осуществлять через банки второго уровня (БВУ) либо АО «Казпочта». Отдельные БВУ предоставляют возможность перечисления взносов онлайн (через мобильное приложение или терминалы самообслуживания). Кроме того, имеется возможность подачи заявления работодателю, на основании которого последний регулярно будет перечислять ДПВ в ЕНПФ в пользу заявителя либо третьего лица.

ЕНПФ создан 22 августа 2013 года на базе АО «НПФ «ГНПФ». Учредителем и акционером ЕНПФ является Правительство Республики Казахстан в лице ГУ «Комитет государственного имущества и приватизации» Министерства финансов Республики Казахстан. Доверительное управление пенсионными активами ЕНПФ осуществляет Национальный Банк Республики Казахстан. С 1 января 2016 года функции по выработке предложений по повышению эффективности управления пенсионными активами переданы Совету по управлению Национальным фондом. В соответствии с пенсионным законодательством ЕНПФ осуществляет привлечение обязательных пенсионных взносов, обязательных профессиональных пенсионных взносов, добровольных пенсионных взносов, пенсионные выплаты, индивидуальный учет пенсионных накоплений и выплат, предоставляет вкладчику (получателю) информацию о состоянии его пенсионных накоплений (подробнее на www.enpf.kz)

ЭКОНОМИКА

СПРОГНОЗИРОВАН КУРС ДОЛЛАРА К ТЕНГЕ

В Казахстане ожидают 440-492 тенге за доллар в течение пяти лет, 430-462,5 на три года и 420-445 на год. Об этом говорится в ежеквартальном макроэкономическом обзоре за второй квартал 2021 года, подготовленном PwCKazakhstan, передает газета «Алатау» со ссылкой на "Курсив".

Опрос был проведен в мае 2021 года, в нем приняли участие 19 экспертов. Согласно обзору, одногодичные прогнозы респондентов по изменению курса стали чуть выше по сравнению с результатами предыдущего опроса: медианы минимальных и максимальных прогнозируемых значений на этот период выросли на пять тенге, до 420 тенге за доллар и 445 тенге за доллар соответственно. При этом ответы о динамике курса в горизонте трех и пяти лет стали более оптимистичными.

"Медиана минимальных значений в трехлетних прогнозах уменьшилась на 2,27 процента, максимальных - на 3,60 процента по отношению к результатам предыдущего опроса. В пятилетних прогнозах значения уменьшились на 5,68 процента и 8,46 процента соответственно", - говорится в сообщении.

За последние два месяца наблюдалось укрепление национальной валюты по отношению к доллару в связи с ростом цен на рынке сырья и стабилизацией российского рубля на фоне инфляционной неопределенности в США. Дальнейшая динамика курса может в значительной степени зависеть от дифференциала инфляции (между тенговой и долларовой инфляциями) и макроэкономической политики Казахстана.

Ранее эксперты, опрошенные Ассоциацией финансистов Казахстана, предположили, что нацвалюта к началу июня 2021 года будет стоить 425,3 тенге.

По данным на 31 мая, средневзвешенный курс доллара на KASE был 428,71 тенге за доллар.

СОБ.КОРР.

ПОЛИТИКА

О СОКРАЩЕНИИ ЧИСЛЕННОСТИ ГОССЛУЖАЩИХ

ГЛАВА ГОСУДАРСТВА ПРИНЯЛ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ АГЕНТСТВА ПО ДЕЛАМ ГОСУДАРСТВЕННОЙ СЛУЖБЫ АНАР ЖАИЛГАНОВУ, СООБЩАЕТСЯ НА ОФИЦИАЛЬНОМ САЙТЕ АКОРДЫ.

Касым-Жомарт Токаев заслушал подробный отчет Анар Жаилгановы о комплексных мерах, направленных на дальнейшее развитие государственной службы. Президенту доложили о работе по сокращению численности государственных служащих и внедрении факторно-балльной шкалы.

По словам руководителя профильного ведомства, пилотный проект по переходу на ФБШ позволил повысить привлекательность госслужбы и обеспечил повышение стабильности кадрового состава. В частности, число кандидатов на 1 вакантное место увеличилось в среднем в 2,6 раза. Глава государства указал на необходимость продолжить функциональный анализ внедрения новой системы.

Наряду с этим Касым-Жомарт Токаев был проинформирован о мерах по контролю качества оказания государственных услуг, внедрении системы непрерывного образования госслужащих, планах по введению института контрактных служащих.

Наряду с этим Касым-Жомарт Токаев был проинформирован о мерах по контролю качества оказания государственных услуг, внедрении системы непрерывного образования госслужащих, планах по введению института контрактных служащих.

«АЛАТАУ- АҚПАРАТ»

Бейсенбі - Четверг, 10 маусым

ҚАЗАҚСТАН

06.05 Д/ф «Қазақ даласының құпиялары»
06.25, 17.00, 20.00, 00.35 AQPARAT
07.00 «TANSHOLPAN» .
10.00, 18.00 Т/х «Асау толқын»
12.00 «Қызық екен...»
13.10, 21.30 «Замандастар»
14.00, 02.15 «Теледәрігер» .
Тікелей эфир
15.00 «Қымбат жандар»
16.00 «Ауылдастар»
16.35 «Тұлға»
17.20 «Көңіл толқыны»
20.35, 01.00 «Ashyq alan».
Тікелей эфир
22.20 Т/х «Жат мекен»
23.20 Т/х «Ахмет Ясауи»
23.50 «Сана»
02.15 «Теледәрігер»

ХАБАР

06.00 Бауыржан шоу
07.00 «Таңғы хабар»
10.00 «Әсем әуен»
10.15 «Қолда я жолда»
12.15 Т/х «Шашу»
13.15,23.30 Т/х «Рауза»
15.00 Бүгін. Прямая трансляция
16.00 «Асыл қазына»
17.00 Сериал «ОТЧАЯННЫЕ»
18.00 Мегахит «Особо тяжкие преступления»
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.30 «Индустрия»
21.00 Итоги дня

АСТАНА

06.00 «Ән мен әзіл»
06.05 «Күлдірген»
07.00 «Ұрланған тағдыр»
08.00, 14.15 М/ф «Маша и медведь»
10.00, 22.00 Т/х «Тұмарым»
11.30, 21.00 Т/с «Қызым»
12.30, 23.10 Т/х «Қайсар ханша»
14.00 «Айтарым бар»
15.00 М/ф «Гризли и лемминги»
15.30, 03.50 «Үздік әзілдер»
16.00 «Сүлеймен сұлтан»
17.00 «Аладдин»
18.00 Т/х «Мәриям»
20.00,01.10 ASTANA TIMES
20.55 Loto 6/49 Прямой эфир
00.20 ««Қош келдіңіз»»
02.00 «Біреудің есебінен» деректі драма
02.45 «KazNet»
04.35 «Біздің ауыл»
05.05 «Отбасы»
05.30 «Бірегей»

ЕВРАЗИЯ

06.00 Т/х «Тракторшының махаббаты»
06.40,03.15 «Той заказ»
07.10,04.00 « Той базар»
08.00 «Доброе утро»
11.00 «Жить здорово»
12.00 «На самом деле»
13.00 «Пусть говорят»
14.15 «112».. Тікелей эфир
14.30 «Qoslike». Тікелей эфир
18.30, 02.45 «Басты жаңалықтар»
19.00 Сериал «Ничто не случается дважды»
20.00 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20.30 «Реализация»
00.30 « Медсестра»
02.00 «П@утина»

КТК

07.05 Кешкі жаңалықтар
07.30 Т/х «Улы тамшылар»
08.30 «Ясминнің тағдыры»
09.10 «Сен мықтысың, тек алға!»
10.00 Новости
10.40 «Кто ты?»
11.40, 23.45 «ПЕС -4»
13.50, 21.40 «Сиделка»
16.00, 01.45 «Чужая»
18.00 «Сен менің теңім емессің»»
19.30 Кешкі жаңалықтар
20.00 ,02.05 «Астарлы ақиқат»
21.00 Вечерние новости
03.20 «Әйел қырық шырақты»

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 М/ф «Тобот»
10.30 «Бүгін»
11.00 «Сыралғы»
11.45 «Спорт»
12.00 «Шашу»
13.00 «Экорейд»
13.30 Д/ф «Кең ауқымда»
14.00 К/ф «Суреттегі Қаһарман»
16.30 Д/ф «Кең ауқымда»
17.00 «Шашу» /тікелей эфир/
17.45 «Ковид-шолу»/Ковид-обзор
17.52 «Тәуелсіздік жылнамасы»
18.00 Жаңалық
18.15 Новости
18.25 «Ковид-шолу»/Ковид-обзор
18.35 «Дәрігер кеңесі» /тікелей эфир/
19.20 «Тәуелсіздік жылнамасы»
19.30 «Сегодня» /прямой эфир/
20.00 «Зейнеп апаның әңгімелері»
20.15 «Ковид-шолу»/Ковид-обзор
20.30 Қорытынды жаңалықтар
21.00 Д/ф «Кең ауқымда»
21.30 Итоговые новости
22.00 «Қорғансыз» телехикаясы 37-серия
23.00 Новости
23.30 Жаңалықтар

31 КАНАЛ

06.00 Ризамын (каз.)
06.30 «Армагеддон»
07.20 Информбюро (повтор)
09.00, 17.00 «Последние 24 часа»
10.00 «Келіндер бәйгесі»
11.00, 23.30 Сериал «Ананди»
12.30, 21.00 Сериал «Пиноккио»
14.10 «Восьмидесятые»
16.30 «Такси»
18.00 «Все могу»
19.50 «Сөздің шыны керек»
20.00 Информбюро
22.20 «Напарник»
01.30 «Кел татуласайық»
03.30 1001 анекдот
05.00 Әзіл студио

7 КАНАЛ

06.00 «Қуырдақ»
06.30,04.30 «Айна online»
07.30,05.30,02.30 «Q-елі»
08.00,21.00 «Әкесінің баласы»
09.00, 02.00 «Война семей»
09.40, 17.00 « ДОМИК НА СЧАСТЬЕ»
10.50, 19.00 Сериал «Никонов и Ко»
13.00,04.00 Т/х «Бастық боламын»
15.00,03.15 Т/х «Мезгілсіз сезім»
16.00,01.00 Т/х «Мама-детектив»
18.10, 00.00 «ОСКОЛКИ»
22.00 «Арам ақша. Адал махаббат»
01.10 «Анна-детектив»

Жұма - Пятница, 11 маусым

ҚАЗАҚСТАН

06.05 Д/ф «Қазақ даласының құпиялары»
06.25, 13.00, 17.00, 20.00, 03.00 Aqparat
07.00 «Tansholpan»
10.00, 18.00 Т/х «Асау толқын»
12.00 «Қызық екен...»
13.10 Т/х «Замандастар»
14.00 «Теледәрігер»
15.00 «Әлем айнасы»
15.20 «Заң және біз»
15.50 Т/х «Ауылдастар»
16.25, 17.20 «Егіз лебіз»
20.35 «Ashyq alan»
21.30 Арнайы хабар
22.10 Т/х «Жат мекен»
23.50 «Parasat maidany»
00.20, 00.35, 00.50 Футбол. UEFA EURO 2020г.

ХАБАР

06.00 «Бауыржан-шоу»
07.00 «Таңғы хабар»
10.00, 01.00 «Әсем әуен»
10.15, 21.30 «Қолда я жолда»
12.15 Т/х «Шашу»
13.15, 23.30 Т/х «Көкжал»
15.00 «Бүгін»
16.00 «Асыл қазына»
17.00 «Отчаянные»
18.00 «Вердикт за деньги»
20.00 Қорытынды жаналықтар
20.30 «Народный контроль»
21.00 Итоги дня

АСТАНА

06.00 «Ән мен әзіл»
06.30 «Күлдірген»
07.00 Т/х «Ұрланған тағдыр»
08.00 М/ф «Маша и медведь»
10.00, 22.00 Т/х «Тұмарым»
11.30, 21.00 Т/х «Қызым»
12.30, 23.10 Т/х «Қайсар ханша»
14.00 «30 лет Независимости»
14.05 «Өмір – дастан»
14.25 М/ф «Гризли и лемминги»
15.30, 03.05 «Үздік әзілдер»
16.00 Т/х «Сүлеймен сұлтан»
17.00 Т/х «Аладдин»
18.00 Т/х «Мәриям»
20.00, 01.10 «Астана таймс»
20.55 Loto 5/36
00.20 «Қош келдіңіз»
02.00 Д/ф «Біреудің есебінен»
02.45 «KazNet»
03.50 «Интерны»
04.35 «Біздің ауыл»
05.05 «Отбасы»
05.30 «Бірегей»

ЕВРАЗИЯ

06.00 Т/х «Трақторшының махаббатты»
06.40 «Той заказ»
07.10, 03.00 «Той базар»
08.00 «Доброе утро»
11.00 «Жить здорово!»
12.00 «Жди меня» Казахстан»
14.00 «112»
14.30 «Qoslike»
18.30, 02.30 «Басты жаңалықтар»
19.00 «Пендеміз ғой»
20.00 «Главные новости»
20.30 «Поле чудес»
21.55 «Право на ошибку»
01.40 «П@утина+»
03.45 Т/х «Трақторшының махабатты»

КТК

07.05 Кешкі жаңалықтар
07.30 Т/х «Улы тамшылар»
08.30 Т/х «Ясминнің тағдыры»
09.20 Т/х «Сен мықтысың, тек алға!»
10.10 Новости
10.50 «Кто ты?»
11.50 «Пес-4»
14.00 «Сиделка»
16.10 «Ты мой свет»
18.00 Т/х «Сен менің теңім емессің»
19.30 Кешкі жаңалықтар
20.00, 02.35 «KTKweb»
21.00 Вечерние новости
21.40 «Боль чужой потери»
03.20 «Әйел қырық шырақты»
04.00, 04.30 Кешкі жаңалықтар

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 М/ф «Тобот»
10.30 «Сегодня»
11.00 «Дәрігер кеңесі»
11.45 «Спорт»
12.00 «Шашу»
13.00 Д/ф «Кең ауқымда»
13.30 «Әсем әуен»
14.00 К/ф «Раджкумар»
16.30 Д/ф «Кең ауқымда»
17.00 «Шашу» /тікелей эфир/
17.45 «Ковид-шолу»/Ковид-обзор
17.52 «Тәуелсіздік жылнамасы»
18.00 Жаңалық
18.15 Новости
18.25 «Ковид-шолу»/Ковид-обзор
18.35 «Сыралғы» /тікелей эфир/
19.20 «Тәуелсіздік жылнамасы»
19.30 «Бүгін» /тікелей эфир/
20.00 Д/ф «Мәдени қазыналар»
20.15 «Ковид-шолу»/Ковид-обзор
20.30 Қорытынды жаңалықтар
21.00 Д/ф «Кең ауқымда»
21.30 Итоговые новости
22.00 «Ән тыңдайық» (онлайн-концерт)
23.00 Новости
23.30 Жаңалықтар

31 КАНАЛ

06.00 Ризамын
06.40 «Армагеддон»
07.50 «Сөздің шыны керек»
08.00, 20.00 Информбюро
09.00 «Последние 24 часа»
10.00 «Келіндер бәйгесі»
11.00, 00.50 «Ананди»
12.30, 21.00 «Пиноккио»
14.10 «What's Up?»
14.20 «Хоттабыч»
16.30 «Такси»
17.00 «Последние 24 часа»
18.00 «Напарник»
19.50 «Оқиға орны»
22.20 «Отпетые напарники»
01.50 «Кел татулайсайық»
02.30 Алдараспан, Нысана, Шаншар әзілдері
03.50 «1001 анекдот»
05.00 Әзіл студио

7 КАНАЛ

06.00, 05.10 «Қуырдақ»
07.00 «Айна-online»
07.30, 14.00, 21.00 Скетчком«Q-eli»
07.50 Т/х «Әкесінің баласы»
09.00 «Война семей»
10.50 «Никонов и ко»
10.50 «Цена жизни»
13.00, 04.00Т/х «Бастық боламын»
15.00, 03.00«Мезгілсіз сезім»
16.00 «Орёл и решка»
17.00 Х/ф «Все или ничего»
18.40 Шоу «Ну-ка, все вместе!»
22.00 Т/х «Арам ақша. Адал махаббат»
00.00 Шоу «Маска»

Сенбі - Суббота, 12 маусым

ҚАЗАҚСТАН

06.05, 03.00 Д/ф «Қазақ даласының құпиялары»
06.35«Ғасырлар үні»
07.00«Aqparat»
07.55 «Сырлы сахна»
08.30 Д/ф «Жер бетіндегі киелі мекендер»
09.20 М/ф «Сүйкімді София»
10.00, 18.00 Т/х «Асау толқын»
12.00М/ф «Мадагаскар-3»
14.20 «Жарқын жүздесу» ток-шоу
15.30 «Жігіттер» концерт
16.30 «Әзіл әлемі»
20.00, 01.50 «Masele»
20.30, 23.00«Егіз лебіз» талант-шоу
00.35, 00.50 Футбол. UEFA EURO 2020г.

ХАБАР

06.00 «Әпке»
07.30 «Өзін-өзі тану»
07.40, 01.00«Әсем әуен»
08.15 Т/х «Детектив әже»
10.00 «Tangy fresh»
11.00«Чужое гнездо»
13.15 Т/х «Көкжал»
15.00 Шоу «Қызық болған»
16.15 «Маска» шоу
18.00 «Алтыбақан»
19.00 «Qazaq Golden Hits»
20.15 «Отдел журналистских расследований»
21.00 «7 күн»
22.00 «Хабарлас» ток-шоу
23.00 «Особо тяжкие преступления»

АСТАНА

06.00, 05.00 «Ән мен әзіл»
06.30 «Күлдірген»
07.00, 04.10 «Үздік әзілдер»
08.00 М/ф «Маша и медведь»
10.00, 22.00 Т/х «Тұмарым»
11.30, 21.00 Т/х «Қызым»
12.30, 23.10 Т/х «Қайсар ханша»
14.00 Х/ф «Келинка Сабина»
16.20 «Алдараспан»
18.00 Т/х «Мәриям»
20.00 «Из первых уст»
20.25 «100 сұхбат»
20.55 «Loto 6/49»
00.20 Х/ф «Универсальный солдат»
02.20 «Azil keshi»
03.20 Той жыры
03.50 «KazNet»

ЕВРАЗИЯ

06.00 Т/х «Терра Нова»
07.05, 04.00 «Той базар»
08.25 «Тамаша City»
09.00 «Шырақ. Алаш жазған оқулықтар»
09.25 «Жена с того света»
13.45 «Фабрика грез»
14.10 «Гражданка Катерина»
18.00, 03.30«Basty Bagdarlama»
18.35 «Ең алғашқы...»
20.00 «Главная тема»
20.30 «Парламент online»
20.55«Наседка»
01.00 «Марафон желаний»
02.40 «П@утина+»

КТК

07.05 «Әйел қырық шырақты»
07.50Т/х «Үлкен үй-2»
08.30«Басты рөлде»
09.00 Т/х «Сен мықтысың, тек алға»
10.00 «Смеяться разрешается»
11.00 «Боль чужой потери»
15.00 Т/х «Бір тамшы жас»
19.00 « 50-ге келдім елім деп»
21.00 «Большие новости»
22.00 «Не в деньгах счастье»
01.30 «Чужая»
02.20, 04.30 Т/х «Бір тамшы жас»

ЖЕТІСУ

.....
07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық»
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 М/ф «Тобот»
10.30 «Бүгін»
11.00 «Сыралғы»
11.45 «Спорт»
12.00 «Шашу»
13.00 Д/ф «Кең ауқымда»
13.30 «Әсем әуен»
14.00 «Олжа»
14.30 «Ұлт құндылығы»
15.00 «Госпожа метелица» концерті
16.00 «Ән тыңдайық» (онлайн-концерт)
16.30 Д/ф «Кең ауқымда»
17.00 «Зерде»
17.35 «Әсем әуен»
17.52 «Тәуелсіздік жылнамасы»
18.00 Жаңалық
18.15 Новости
18.30 «Қателік»
19.20«Әсем әуен»
19.30 «Жүрек сөзі»
20.05 «Сильные духом»
20.30 Қорытынды жаңалықтар
21.00 «Единый народ»
21.30 Итоговые новости
22.00 «Сделано в Казахстане»
22.50 «Әсем әуен»
23.00 Новости
23.30 Жаңалықтар

31 КАНАЛ

06.00 Ризамын
07.10 «Армагеддон»
08.10 «Оқиға орны»
08.20 «Информбюро»
09.30 «Готовим с Адель»
10.00 «Bala Battle»
10.40 «Тәтті шоу»
12.10 «Ян Гуфей»
13.10 «What's up?»
14.20 Х/ф «Отпетые напарники»
17.00 Х/ф «На грани»
19.20 «Невозможное»
21.10 «Полный блэкауд»
22.00 «Неге?»
23.40 «Музықалық сағат»
01.10 Алдараспан, Нысана, Шаншар әзілдері
03.30 «1001 анекдот»
05.00 Әзіл студио

7 КАНАЛ

06.00, 04.00 «Гу-гулет»
06.30, 05.00 «Айна-online»
07.30, 18.10, 02.40 Скетчком «Q-eli»
08.30 «Япырай»
09.00 «Война семей»
11.10, 01.40 «Регина + 1»
12.10 «Орел и решка»
13.10 Шоу «Ну-ка, все вместе!»
15.00, 03.00 «Мезгілсіз сезім»
16.00 К/ф «Екінші мүмкіндік»
18.30 Т/х «Зың-зың Күлпәш»
21.00 Шоу «Маска»
21.00 Х/ф «Левша»
00.00 Х/ф «Все или ничего»
05.30 «Қуырдақ»

Жексенбі - Воскресенье, 13 маусым

ҚАЗАҚСТАН

06.05 «Қазақ даласының құпиялары»
06.35 «Tolagai»
07.25 «Тәуелсіздік тәуекелдері
08.25 Д/ф «Жер бетіндегі киелі мекендер»
09.10 М/ф «Сүйкімді София»
10.00, 18.00 Т/х «Асау толқын»
12.00 «Егіз лебіз»
14.15 Футбол. UEFAEURO 2020г.
15.55 «Ән мен әнші»
17.05«Қымбат жандар»
18.5 Футбол. UEFA EURO 2020 г.
21.00, 00.50 «Apta»
21.30 «Ұлттық кеңес. 2 жыл»
21.50 Футбол. UEFAEURO 2020 г.
00.00 Т/х «Жат мекен»
01.20 «Қымбат жандар»
02.10 Д/ф «Қазақ даласының құпиялары»

ХАБАР

06.00 «Табиғатым – махаббатым»
07.30 «Самопознание»
07.40«Әсем әуен»
08.00 Профессиональный бокс
10.30 «Хронограф 2021»»
11.00 «Чужое гнездо»
13.15Т/х «Көкжал»
15.00 «»Қызық болған»
16.00 «Алтыбақан»
17.00, 19.00 «Qazaq Golden Hits»
18.30 «Мәжіліс.kz»
19.15 Жұлдызды жекпе-жек
21.00 «7 күн»
22.00 «Большая неделя»
23.00 «Вердикт за деньги»
01.00 «Pro SPORT»
01.30 «Әзіл кеші»

АСТАНА

06.00 Қаламгер
06.30 «Күлдірген»
07.00, 05.10 «Үздік әзілдер»
08.00 М/ф «Маша и медведь»
10.00 «TeleBingo»
10.25, 22.00 Т/х «Тұмарым»
12.00, 21.00 Т/х «Қызым»
13.00, 23.10 Т/х «Қайсар ханша»
14.30 Х/ф «Доспехи бога»
16.40 «Алдараспан»
18.00 Т/х «Мәриям»
20.00«Тәуелсіздік жолы»
20.25 Үздік әндер
20.45 Аялы алақан
00.20 «Bas times»
01.30 М/ф «Секретная миссия Санты»
03.00 «KazNet»
03.20 «Әзілстан»
03.40 «Ән мен әзіл»

ЕВРАЗИЯ

06.00 Т/х «Терра Нова»
07.00 «Той базар»
07.55 «ТамашаCity»
08.45 «Воскресные беседы»
09.00 «Стрекоза»
14.50 «Чужой дед»
14.00 «Бестселлер по любви»
16.00 «Три аккорда»
18.00 «Біздің ел»
18.35 «Кеш жарық, Қазақстан!»
20.00 «Аналитика»
20.55 «Три песни для Золушки»
01.00 «КВН» Высшая лига
03.00 «П@ytina+»
03.45 «Біздің ел»
04.15 «Той заказ»

КТК

07.05 «Әйел қырық шарақты»
07.50 «50-ге келдім елім деп»
08.50 «Ән мен Әнші»
09.30 «Смеяться разрешается»
11.00 Х/ф «Не в деньгах счастье»
15.00 Т/х «Бір тамшы жас»
17.20«Как выйти замуж»
21.00 «Портрет недели»
22.00 « Три желания»
23.50«Чужая»
01.40, 04.40 «Бір тамшы жас»

ЖЕТІСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Әсем әуен»
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 М/ф «Тобот»
10.30 «Әдебиет пен адамзат»
11.00 «Зерде»
11.40 «Алматы облысы - 20 жыл»
11.45 «Әсем әуен»
12.00 «Жүрек сөзі»
12.35 «Зейнеп апаның әңгімелері»
13.00 «Қателік»
13.40 «Единый народ»
14.05 «Әсем әуен»
14.30 «Сделано в Казахстане»
15.00 «Бременские музыканты» ертегісі
16.00 «Ән тыңдайық» (онлайн-концерт)
16.30 Д/ф «Кең ауқымда»
17.00 «Қазақ үні»
17.35 «Полицейская служба»
17.52 «Тәуелсіздік жылнамасы»
18.00 «Спорт-тайм»
18.24 Ауа райы
18.30 «Олжа»
19.05 «Ұлт құндылығы»
19.30 «Әкелердің әңгімесі»
20.15 «Тәуелсіздік жылнамасы»
20.30 Апта /қаз/
21.30 Апта /рус/
22.20 К/ф «Сезіммен қадам»

31 КАНАЛ

06.00 Ризамын
06.30, 02.50 Алдараспан, Нысана, Шаншар әзілдері
07.20 «Армагеддон»
08.20 «What'sup?»
08.50 «Bala Battle»
09.30 «Готовим с Адель»
10.00 М/с «Лило и Стич»
12.10«Ян Гуфей»
13.10 «Хоттабыч»
15.20 Х/ф «На грани»
17.30 «Невозможное»
19.40 «Белый плен»
22.00 «Вертикальный предел»
02.10 «Полный блэкаут»
05.00 Әзіл студио

7 КАНАЛ

06.00, 04.00 «Гу-гулет»
06.30, 05.00 «Айна-online»
07.30, 18.10, 02.30 Скетчком «Q-eli»
08.30«Япырай»
09.00, 01.00 «Юмор! Юмор! Юмор!»
11.00«Женщина в зеркале»
15.00, 03.00 Т/х «Мезгілсіз сезім»
16.00 К/ф «Бақытты шақ»
18.30«Тақиясыз періште»
21.00 Х/ф «Из Парижа с любовью»
23.00 Худ.фильм.
05.30 «Қуырдақ»

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

АҚПАРАТТЫҚ ХАБАРЛАМА

Зейнетақы активтерін есепке алу және есептеу тәртібіндегі кейбір өзгерістер туралы

«БЖЗҚ» АҚ өз салымшыларын Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілеріне қаржы нарығын реттеу мәселелері бойынша кейбір өзгерістер мен толықтырулар енгізілгені туралы хабардар етеді.

Зейнетақы жинақтарын есепке алу тәртібі және зейнетақы активтерінің құнын қайта бағалау кезеңділігі «Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының және (немесе) ерікті жинақтаушы зейнетақы қорларының қызметін жүзеге асыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2013 жылғы 27 тамыздағы № 237 қаулысымен айқындалады. Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі басқармасының «Қазақстан Республикасының кейбір нормативтік құқықтық актілеріне қаржы нарығын реттеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы» 2021 жылғы 15 ақпандағы № 31 қаулысымен жоғарыда көрсетілген Қағидаларға зейнетақы активтерінің шартты бірлігінің құнын есептеу тәртібі бөлігінде өзгерістер енгізілді. Жаңа тәртіпке сәйкес есеп айырысу **аптаның бірінші жұмыс күнінің соңындағы және айдың соңғы күнтізбелік күнінің соңындағы** жағдай бойынша апта сайынғы негізде жүзеге асырылады.

Зейнетақы активтерін есепке алу және есептеу тәртібі мынадай әдіснамалық тәсілді көздейді. Салымшының (алушының) жеке зейнетақы шотына (ЖЗШ) зейнетақы жарналары түскен кезде, келіп түскен зейнетақы жарналарының сомасын есептеу жөніндегі операциялар оларды зейнетақы жарналары түскен күнгі шартты бірліктің ағымдағы құны бойынша зейнетақы активтерінің шартты бірліктерінің баламалы санына қайта есептей отырып жүзеге асырылады. Салымшының (алушының) ЖЗШ-сынан зейнетақы төлемдерін жүргізу кезінде зейнетақы жинақтарының сомаларын есептен шығару жөніндегі операциялар оларды зейнетақы төлемі күніндегі шартты бірліктің ағымдағы құны бойынша зейнетақы активтерінің шартты бірліктерінің баламалы санына қайта есептей отырып жүзеге асырылады.

Зейнетақы активтері ұзақ мерзімді инвестициялар болып табылатындықтан, шартты бірліктің құнын есептеуді **апта сайынғы негізде** жүргізу (аптаның бірінші жұмыс күнінің соңындағы және айдың соңғы күнтізбелік күнінің соңындағы жағдай бойынша) қаржы құралдары құнының және олар бойынша инвестициялық кірістің қысқа мерзімді нарықтық өзгеруінің салдарынан салымшылардың (алушылардың) ЖЗШ-сындағы зейнетақы жинақтарының күнделікті ықтимал ауытқуларын реттеуге мүмкіндік береді.

Осылайша, салымшыларға (алушыларға) ЖЗШ-дан берілетін үзінді көшірмелердегі инвестициялық табыс бөлігіндегі ықтимал өзгерістер әрбір аптаның бірінші жұмыс күнінің соңында және әрбір айдың соңғы күнтізбелік күнінің соңында көрініс табатын болады. Бұл ретте зейнетақы жарналарының (өсімпұлдардың) барлық түсімдері туралы, жүзеге асырылған зейнетақы төлемдері мен аударымдары туралы (екінші деңгейдегі банктерге, уәкілетті операторларға, сақтандыру ұйымдарына, инвестициялық портфельді басқарушыларға) ақпарат бұрынғыдай операцияларды жүргізу кезінде күн сайын толық көлемде көрсетілетін болады.

Ерікті зейнетақы жарналары есебінен төлемдерді кімдер ала алады?

1 мамырдан бастап ЕЗЖ есебінен зейнетақы жинақтарын алушылардың тізімі кеңейді

Ерікті зейнетақы жарналары (ЕЗЖ) – бұл салымшылардың өз бастамасы бойынша БЖЗҚ-ға салатын ақшасы. Оларды жеке тұлғалар өз пайдасына, жеке және заңды тұлғалар үшінші тұлғаның пайдасына аудара алады. Бұл ретте ЕЗЖ мөлшері мен төлеу кезеңділігін жеке немесе заңды тұлға дербес белгілейді.

ЕЗЖ төлеудің артықшылықтарының бірі – жеке тұлға ЕЗЖ-ны өз табысы есебінен жеке пайдасына төлеген кезде салық заңнамасында ЕЗЖ төленген сомаға салық шегерімінің көзделгендігі. Бұдан басқа, 2021 жылғы 1 қаңтардан бастап салық агенті (жұмыс беруші) өз қаражаты есебінен қызметкердің пайдасына төлейтін ЕЗЖ корпоративтік табыс салығын есептеу кезінде шегерімге жатқызылады. Сонымен қатар, жұмыс берушінің қызметкердің пайдасына төлеген ЕЗЖ сомасы қызметкердің табысына салық салу кезінде ескерілмейді.

Айта кетейік, ағымдағы жылдың 1 мамырынан бастап ЕЗЖ есепке алынатын жеке зейнетақы шотын ашу үшін БЖЗҚ-ға келіп түскен алғашқы ерікті зейнетақы жарнасы да негіз бола алады. Осылайша, салымшыға (алушыға) Қордың кеңсесіне барудың қажеті жоқ. Пайдасына ЕЗЖ есептелінетін жеке тұлғаны сәйкестендіру ЕЗЖ аудару кезінде төлем тапсырмасының электрондық форматында көрсетілген дербес деректер (ТАӘ, ЖСН, туған күні) бойынша жүзеге асырылатын болады. Ал жеке тұлғаның жеке басын куәландыратын қолданыстағы құжаттың деректемелері, тұрақты тұратын жері туралы барлық қажетті мәліметтерді БЖЗҚ мемлекеттік органдардың тиісті ақпараттық жүйелерінен алады.

«Қазақстан Республикасында зейнетақымен қамсыздандыру туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 33-бабы 1-тармағына сәйкес Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорында зейнетақы жинақтары бар:

1) елу жасқа толған;

2) мүгедек болып табылатын;

3) Қазақстан Республикасының шегінен тысқары жерлерге тұрақты тұруға кететін немесе кеткен шетелдіктер мен азаматтығы жоқ адамдардың, Қазақстан Республикасының заңнамасында айқындалған, кету ниетін немесе дерегін растайтын құжаттарды ұсынған;

4) бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорындағы және (немесе) ерікті жинақтаушы зейнетақы қорындағы ерікті зейнетақы жарналары мен оларға есептелген инвестициялық кіріс сомалары шегінде кемінде бес жыл зейнетақы жинақтары бар адамдардың ерікті зейнетақы жарналары есебінен бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорынан зейнетақы төлемдеріне құқығы туындайды.

Аталған баптың 1-тармағының 4) тармақшасы 2021 жылғы 1 мамырдан бастап күшіне енді. Осы жаңашылдыққа сәйкес ЕЗЖ бойынша төлемдерді ерікті зейнетақы жарналары зейнетақы жүйесінде кемінде бес жыл болған барлық адамдар ала алады. Осылайша, ЕЗЖ есебінен қаражат жинауды мысалы, 20 немесе 30 жастан бастай отырып, тиісінше 25 немесе 35 жасқа толған кезде салымшылар өздерінің алғашқы төлемдерін ала бастайды.

Естеріңізге сала кетейік, БЖЗҚ-ға ЕЗЖ төлеуді екінші деңгейдегі банктер (ЕДБ) немесе «Қазпошта» АҚ арқылы жүзеге асыруға болады. Жекелеген ЕДБ-лар жарналарды онлайн режимінде (мобильді қосымша немесе өзіне-өзі қызмет көрсету терминалдары арқылы) аудару мүмкіндігін де ұсынады. Бұдан басқа, жұмыс берушіге өтініш беру мүмкіндігі тағы бар, оның негізінде жұмыс беруші БЖЗҚ-ға ЕЗЖ-ны өтініш берушінің не үшінші тұлғаның пайдасына тұрақты түрде аударатын болады.

БЖЗҚ 2013 жылғы 22 тамызда «ГНПФ» ЖЗҚ» АҚ негізінде құрылды. БЖЗҚ құрылтайшысы және акционері – Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің «Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті» ММ арқылы Қазақстан Республикасының Үкіметі. БЖЗҚ зейнетақы активтерін сенімгерлікпен басқаруды Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі жүзеге асырады. 2016 жылғы 1 қаңтардан бастап зейнетақы активтерін басқару тиімділігін арттыру бойынша ұсыныстар жасау қызметі Қазақстан Республикасының Президенті басшылық ететін Ұлттық қорды басқару кеңесіне берілді. Зейнетақы заңнамасына сәйкес БЖЗҚ міндетті зейнетақы жарналарын, міндетті кәсіптік зейнетақы жарналарын, ерікті зейнетақы жарналарын тартуды, зейнетақы төлемдерін, зейнетақы жинақтары мен төлемдерін жеке есепке алуды жүзеге асырады, салымшыға (алушыға) зейнетақы жинақтарының жай-күйі туралы ақпарат береді (толығырақ www.enpf.kz сайтында).

САЛАУАТТЫ ӨМІР САЛТЫ

СПОРТ – ДЕНСАУЛЫҚ КЕПІЛІ

ЖАСТАР – ЖАРҚЫН БОЛАШАҒЫМЫЗ ДЕСЕК, ЖАС ҰРПАҚТЫ СПОРТҚА БАУЛУДЫҢ АРТЫҚШЫЛЫҒЫ ЕРЕКШЕ.

Өскелең ұрпақ бойына ұлттық рухты дарытуда тәрбие жұмыстарды жандандырып, барынша қолдау көрсету қажеттілігі мықтап қолға алынуда. Жастар спортқа ден қойып, қызығушылық танытар болса, онда өздеріне көрсетіліп жатқан қолдаудың қаншалықты қолжетімді екенін сезінері сөзсіз. Негізінен, елімізде бұл тұрғыдан алғанда барлық жағдай жасалған, өз деңгейінде мүмкіндіктер қарастырылған деп нық сеніммен айта аламыз. Спорт мектептерінде және спорт клубтарында дене шынықтырумен және спортпен шұғылданамын деген кез келген балаға есік ашық. Яғни, балалар мен жасөспірімдерге спорттық нысандардың қолжетімділігі тұрғысынан алғанда барлығы өз деңгейінде жүзеге асырылуда.

Біздің тарапымызда жастар мен жасөспірімдер арасында түрлі деңгейдегі жарыстар мен турнирлер тұрақты түрде өткізіліп тұрады. Ал әзірше, жастарды спортқа баулудың артықшылығы мен осы бағытта атқарылып жатқан жұмыстарға тоқталып отырмыз. Жастарымыз бос уақытын тиімді өткізіп, денсаулығын күтуге, салауатты өмір салтын ұстануға барынша көңіл бөлетін болса, еліміздің болашағы мықты ұрпақтың қолында болар еді.

Ғалымдардың пайымдауынша, патриотизмге тәрбиелеуде сүйенетін негізгі ұғымдар – ұлттық патриотизм. Бұл ұлттың ішіндегі жеке адамның асыл белгісі мен қасиеті, өз халқына деген сүйіспеншілігі, өз халқымен қан жағынан да және шыққан тегі, территориясы, тілі, тұрмыс-тіршілігі, мінез-құлқы, психологиялық және этнографиялық ерекшеліктері қалыптасқан, тарихи дәстүрлері жағынан да әбден айқын әрі дербес басқа қасиеттері және ерекшеліктерімен де байланысты дейді. Бәрламыз ұлтжанды азамат болып өсіп, отбасына ғана емес, халқына пайдасы тисін десеңіз, өмірге келген күннен бастап өнегелі тәрбие беруді мақсат тұту керек. Балаларда ұлтжандылық қасиетті дарыту үшін оларға ең алдымен өз Отанына деген сүйіспеншілікті қалыптастыру керек. Жастарға белсенді орта қалыптастыру, ұлтжандылықтың интелектуалды-эмоционалды компонентін дамыту қажет. Содан барып балаға ықпал ететіндей ұлтаралық қарым-қатынас пен патриотизмге негізделген көзқарастар мен сенімдерді ұялатып, соған бейімдеп тәрбиелеу таптырмас тәрбие көзі болмақ. Әр отбасы, әр орта ұлттым деген тәрбиенің аясында бастау алса, өзгеге қарап бой түзеуден, сүйсінуден аулақ болар едік. Басқалар біздей болуға ұмтылатындай уақыт алыс емес. Тек соның орнығуына мән беріп, күш салуымыз қажет.

С.БЕСБАЕВА,
Талдықорған қаласындағы олимпиадалық резервтің облыстық мамандандырылған мектеп-интернат колледжінің оқытушысы.

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

МАМАН МІНБЕРІ

Е – апостиль жөнінде не білеміз

Апостиль дегеніміз – құжаттамаға қол қойған адамның қолын және оның өкілеттіктерін, сондай – ақ осы құжат бекітілген мөрдің немесе мөртаңбаның түпнұсқалығын растайтын арнайы мөртаңба.

Апостиль қою рәсімінің мақсаты – «Шетелдік ресми құжаттарды заңдастыруды талап етудің күшін жоятын Гаага Конвенциясына» *(әрі қарай Гаага Конвенциясы 05 қазан 1961 жыл)* қатысушысы елдердің аумағында қолдануға арналған құжаттардың түпнұсқалығы мен дұрыс рәсімделуіне кепілдікті қамтамасыз ету болып табылады. Апостиль мөртаңбасы қойылған құжат кез келген Гаага Конвенциясына қосылған барлық ел аумағында заңды күшіне ие және басқа да куәландыруды талап етпейді.

2021 жылдың қаңтарынан бастап «Әділет және өзге мемлекеттік органдардан, сондай-ақ нотариустардан шығатын ресми құжаттарға апостиль қою» мемлекеттік қызметі автоматтандырылды. Апостиль қою мемлекеттік қызмет көрсетудің бизнес-процесі жеңілдетілді. Е-Апостиль сервистік бағдарламалық өнімі шеңберінде электрондық апостиль алуға өтініштер қабылдау, электрондық өтініштерді өңдеу және электрондық апостиль қалыптастыру жүзеге асырылады, бұл өтініш берушілерге Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде онлайн режимінде өтініш беруге мүмкіндік береді.

Мемлекеттік қызметті алу үшін электрондық цифрлық қолтаңба болуы қажет. Азаматтардың электрондық цифрлық қолтаңба қойылған электрондық өтінішті және электрондық мемлекеттік қызметті көрсету нәтижесін беруі «электрондық үкіметтің» веб-порталы арқылы жүзеге асырылады. Бұдан әрі сканерленген құжаттармен қоса берілген электрондық өтініш (PDF файлында) «Е-Апостиль» сервистік бағдарламалық өнім жүйесінде тіркеледі. Келіп түскен құжаттарды қабылдауды, өңдеуді, тексеруді және дайын құжаттарды беруді уәкілетті органның қызметкері онлайн режимінде жүзеге асырады.

Уәкілетті органның лауазымды тұлғасы «Е-Апостиль» ақпараттық жүйесі арқылы апостильдеуге жататын электрондық құжатта электрондық апостиль қалыптастырады және уәкілетті тұлғаның электрондық цифрлық қолтаңбасы қойылған мемлекеттік қызмет көрсету нәтижесін электрондық үкімет порталымен өтініш берушінің «жеке кабинетіне» жібереді.

Электрондық апостильдің нәтижесі уәкілетті мемлекеттік органның лауазымды адамының немесе оны алмастыратын адамның электрондық цифрлық қолтаңбасы қойылған ресми құжаттың сканерленген көшірмесімен бірге апостиль бар PDF файлы түріндегі электрондық форматта қалыптастырылады.

Электрондық апостиль «электронды үкімет порталы» арқылы уәкілетті мемлекеттік орган өтініш берген кездегі қорғау кодын (қауіпсіздік коды және өтінім коды) қолдана отырып, апостильді жүктеу арқылы беріледі.

Электрондық апостиль мөртабанының астында электрондық беттің мекенжайына сілтеме көрсетіледі https://egov.kz/cms/ru/services/apostil/apostil.

Шет мемлекеттің уәкілетті органы көрсетілген электрондық мекенжайда екі қорғау кодын (қауіпсіздік коды және өтінім) енгізу арқылы электрондық апостиль мөртабаны бар ресми құжатты тексеруді жүзеге асырады. Осыған байланысты апостиль қоюдың осы автоматтандырылған рәсімі азаматтарға мемлекеттік қызметті онлайн режимінде алуға мүмкіндік береді.

Электрондық апостильдеудің басты артықшылығы апостиль шығаруға және оның түпнұсқалығын белгілеуге жұмсалатын шығындар мен уақытты қысқарту, апостиль қызметтеріне қол жеткізуді жеңілдету, алаяқтықтан қорғауды арттыру, құзыретті органдардың жүктемесін азайту, құжаттарды жоғалту қаупін азайту, халықтың мемлекеттік қызметтерге қол жеткізуін жеңілдету және статистика жүргізуді жеңілдету болып табылады.

Осылайша, электрондық апостиль – апостильді қою, жазу және тексеру үшін жылдам, қауіпсіз және қағазсыз процедураны енгізеді.

Қазақстан Республикасы Сыртқы істер министрлігі Консулдық қызмет департаментінің ақпаратына сәйкес қазіргі уақытта Гаага Конвенциясына қатысушы елдердің құрамында Испания, Грузия, Австрия, Колумбия, Молдова, Жаңа Зеландия, АҚШ-тың 1 штаты, Корея, Бельгия, Аргентина, Латвия, Чили елдерінде электрондық апостиль іске асырылды.

Г. БАЙСҰЛТАНОВА,
Алматы облысы Әділет департаменті тіркеу қызметі саласындағы әдістемелік қамтамасыз ету және бақылау бөлімінің басшысы.

ЗАҢ АЯСЫНДА

Жаңа жүйе жұмысын жандандырады

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ӘКІМШІЛІК РӘСІМДІК-ПРОЦЕСТІК КОДЕКСІНІҢ ҚАБЫЛДАНУЫ ЕЛІМІЗГЕ СОТ ІСІН ЖҮРГІЗУДІҢ ТЫҢ ТҮРІН ЕНГІЗДІ. ЖАҢА КОДЕКС МЕМЛЕКЕТТІК ОРГАНДАРДЫҢ ІШКІ ӘКІМШІЛІК РӘСІМДЕРІН, ӘКІМШІЛІК РӘСІМДЕРДІ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУҒА БАЙЛАНЫСТЫ ҚАТЫНАСТАРДЫ, СОНДАЙ-АҚ ӘКІМШІЛІК СОТ ІСІН ЖҮРГІЗУ ТӘРТІБІН РЕТТЕЙДІ.

Жаңа кодекстегі маңызды жаңалықтың бірі – әкімшілік процедура жүргізіліп жатқан адам түпкілікті шешім қабылданғанға дейін өз ұстанымын білдіре алады. Бұған қоса қабылданған шешімге талап-шағымды қараудың алқалық тәртібі енгізілді. Әкімшілік органға актіге қатысты түскен шағымды үш жұмыс күні ішінде тузетуге немесе істі бітімгершілікпен аяқтауға мүмкіндік берілді. Прокурор сот процесіне салық, кеден, бюджет, қоршаған ортаны қорғау саласындағы қатынастардан және басқа да бірқатар мәселелерден туындайтын істер бойынша ғана қатысады. Бұған дейін мемлекет мүддесіне қатысты барлық істер прокурордың процеске қатысуы міндетті болатын. Әкімшілік сот ісі дау айту, мәжбүрлеу, әрекет жасау, тану туралы талап қоюлар негізінде қозғалады. Судья әкімшілік істерді қарауды нақты жағдайға байланысты анықтайды. Іс ақылға қонымды мерзімде, яғни үш ай ішінде қаралады. Аса күрделі істерде бұл мерзім ұзартылуы мүмкін, бірақ, алты айдан аспайды.

Мемлекеттік органның жеке және заңды тулғалар әрекетіне шағым түсіре алмайтынын, сондай-ақ, жарияқұқықтық дауларда азаматтардың өз позициясының дұрыстығын дәлелдемейтінін заңдағы оң өзгеріс деуге толық негіз бар. Әкімшілік рәсімдер мен әкімшілік сот ісін жүргізу заңдылық, әділдік, соттың белсенді рөлі, істі жүргізудің ақылға қонымды мерзімі, сот актілерін орындаудың міндеттілігі, т.б. қағидаттар негізінде жүзеге асырылады. Егер заңда немесе дау тараптарының келісімінде тиісті мәселелерді соттың шешетіні көзделсе, сот оларды әділдік пен ақылға қонымдылық өлшем шарттарын негізге ала отырып шешеді.

Кодекстегі басты ерекшелік, сот өзі қабылдаған шешімнің орындалуына тікелей бақылау жасайды. Нақты айтқанда, заңды күшіне енген сот шешімі үш жұмыс күні ішінде жауапкерге жіберіледі. Жауапкер оны бір айда орындап, бұл туралы сотқа хабарлауға міндетті. Ескерерлігі, сот актілерін, сол сияқты соттың талаптарын орындамау осы кодексте көздеген процестік мәжбүрлеу шараларын қолдануға алып келеді. Мәселен, сот шешімі уақытында орындалмаса, сотпен ӘРПК-нің 127-бабында белгіленген мөлшерде ақшалай өндіріп алу қолданылады. Ақшалай өндіріп алу заңда жеке тұлғаға, лауазымды адамға, заңды тұлғаға немесе оның өкіліне 10 айлық есептік көрсеткіштен бастап 100АЕК-ке дейін белгіленген. Сот шығарған ақшалай өндіріп алу туралы ұйғарым көшірмесі тиісті адамға табыс естеледі. Ақшалай өндіріп алу туралы мәселе мәжбүрлеу шарасы қолданылатын адамға алдын ала хабарланады.

Заң талабына сай, сот әкімшілік істі қараудың созылуына алып келетін әрбір әрекет пен әрекетсіздік үшін 10 АЕК-ке дейін өндіруге құқылы. Сондай-ақ, соттың талабын, сұрау салуын орындамағаны, әкімшілік іске қатысушы адамның сотқа келмегені, оны уақытылы хабарламағаны, кері қайтарып алуды берменгені,төрағалық етушінің өкімдеріне бағынбағаны, белгіленген қағидаларды бұзғаны, сотты жәнесудьяны құрметтемегені туралы анық куәландыратын өзге де әрекеттер мен әрекетсіздіктер 20АЕК мөлшерде ақшалай өндіріп алуға негіз болады. Ал, соттың шешімін және тараптардың татуласу, медиация немесе дауды партисипативтік рәсім тәртібімен реттеу туралы келісімін бекіту туралы ұйғарымын орындамағандарға 50 АЕК мөлшерінде ақшалай өндіріп алу шарасы қолданылады.

Бірінші сатыдағы сот әкімшілік істер бойынша сот актілерін шешімдер және ұйғарымдар, ал апелляциялық, кассациялық сатылардағы соттар сот актілерін қаулылар және ұйғарымдар нысанында қабылдайды. Заңды күшіне енген сот актілерін, сондай-ақ, соттар мен судьялардың сот төрелігін іске асыру кезіндегі өкімдерін, талаптарын тапсырмаларын, шақыруларын, сұрау салулары мен басқа да жолданымдарын барлық мемлекеттік, жергілікті өзін-өзі басқару органдары, заңды және жеке тұлғалар, лауазымды адамдар орындауға міндетті.

Әкімшілік органның, лауазымды адамның бастамасы әкімшілік рәсімді қозғауға негіз болады. Арыз иесі немесе мүдделі тұлға әкімшілік рәсімге қатысушалар болып танылады. Осыған орай айта кетерлігі, әкімшілік органға, лауазымды адамға жолданымды бір немесе бірнеше тұлға бере алады. Егер әкімшілік рәсім жолданамды беру арқылы қозғалса, онда мүдделі тұлғалар басталып кеткен әкімшілік рәсімге кірісуге құқылы. Мұндай жағдайда көрсетілген тұлғалардың әрқайсысының жолданымы бойынша жеке әкімшілік рәсімді қозғау талап етілмейді. Арыз иесінің әкімшілік органнан, лауазымды адамнан өзінің әкімшілік рәсімді жүзеге асыруға байланысты мәселелер бойынша түсіндірме алуға, іспен танысуға, көшірмелер жасауға, өтінішхат мәлімдеуге, әкімшілік актіге шағым беруге, осы кодексте көзделген жағдайлардаөтемақ талап етуге, т.б. құқығы бар. Ал, мүдделі тұлға ӘРПК-нің 22-бабында көзделген құқықтарды (аталған баптыңекінші бөгілінің 8) тармақшасын қоспағанда) пайдаланады.

Әкімшілік сот ісін жургезуде өкілдік ету ҚР Азаматтық процестік кодексінің қағидалары бойынша жүзеге асырылады. Әкімшілік істі қарау үшін соттың құрамы сот талқылауының нәтижесіне мүдделі тұлғалардың оны қалыптастыруға ықпалын болғызбайтын тәртіппен судьялартың жүктемесі мен мамандануы ескеріле отырып, оның ішінде автоматтандырылған ақпараттық жүйені пайдалану арқылы қалыптастырылады.

Әкімшілік істі соттың алқалы құрамымен қарау және шешу кезінде туындайтын барлық мәселені судьялар көпшілік дауыспен шешеді. Судьялардың ешқайсысы да дауыс беруден қалыс қалмайды, төрағалық етуші ең соңында дауыс береді. Судья өзінің ерекше пікірін шешім қабылданған күннен бастап он жұмыс күнінде баяндауға тиіс. Судьяның ерекше пікірі әкімшілік істің материалдарына қоса тігіледі. Сондай-ақ, жария етілмейді.

Егер барлық жеке және заңды тұлғалар, әкімшілік органдар, лауазымды адамдар осы кодекске сәйкес, өз құқықтарын, бостандықтары мен заңды мүдделерін сот арқылы қорғату құқығына ие болса, олар үшін әкімшілік сот ісін жургезуде процестік құқықтарға иеие болу және процестік міндеттерді атқару қабілеттілігі (әкімшілік процестік құқық қабілеттілік) тең дәрежеде танылады. Өз әрекеттерімен процестік құқықтарды жүзеге асыру, оның ішінде әкімшілік іс жүргізуді өкілге тапсыру және әкімшілік сот ісін жүргізуде процестік міндеттерді орындау қабілеттілігі (әкімшілік процестік әрекет қабілеттілігі) он сегіз жасқа толған жәнеәрекетке қабілетсіз деп танылмаған жеке тұлғаларға, заңды тұлғаларға,әкімшілік органдарға, лауазымды адамдарға тиесілі.

Жаңа заң қолданысқа енісімен елімізде 21 мамандандырылған ауданаралық әкімшілік сот қызметін бастайды. Бұл соттарға судьялар конкурс арқылы тағайындалады. Сот төрелігін іске асырудың жаңа қағидаттары азаматтардың жүйе жұмысына деген сенімін одан әрі нығайтары анық.

Гаухар КӘРІМҚЫЗЫ,
Көксу аудандық сотының төрағасы.

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел.: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

АКТУАЛЬНО

КАК РЕШИТЬСЯ НА УВОЛЬНЕНИЕ С НЕЛЮБИМОЙ РАБОТЫ ?

ЧТО ДЕЛАТЬ, ЕСЛИ КАЖДОЕ УТРО ВЫ БУКВАЛЬНО ЗАСТАВЛЯЕТЕ СЕБЯ ПЕРЕСТУПАТЬ ПОРОГ ОФИСА? У ВАС НАПРЯЖЁННЫЕ ОТНОШЕНИЯ С КОЛЛЕГАМИ, А РУКОВОДСТВО ИГНОРИРУЕТ ВСЕ ВАШИ ИНИЦИАТИВЫ? ВОЗМОЖНО, ПРИШЛО ВРЕМЯ РЕШИТЬСЯ НА СМЕНУ РАБОТЫ?

Еще не так давно бытовало мнение, что «от добра добра не ищут»: если уж работа более-менее приличная, зарплату платят вовремя и ее хватает на жизнь, то за нее надо держаться и ни в коем случае не пытаться найти что-то получше. Такое мышление — это прямое наследие советского уклада жизни, когда на работу брали по распределению, а если место, куда тебя направили, вдруг не понравится, будь добр — терпи и выполняй свой долг перед государством.

Затем последовали не самые простые девяностые, когда уже люди сами сознательно держались за любую работу, где хоть что-то платят. В тот момент многим было не до поиска более приятного места работы, задача стояла одна — прокормить себя и семью.

После двухтысячных, особенно в мегаполисах, а с массовым пришествием Интернета — и в городах поменьше, мы стали все больше ориентированы на сознательный выбор работы, на которой мы проводим большую часть своей жизни. Появились возможности выбрать именно то направление деятельности, которое нам нравится, но все равно нередки случаи, когда люди по инерции продолжают оставаться на привычной должности, в привычной компании. При этом, часто бессознательно, они понимают, что что-то не так, и, пытаясь разобраться, обращаются за консультацией к психологу. Если прежде любимая работа стала приносить разочарование и вселять неуверенность в себе, начальство перестало ценить ваш вклад в общее дело, а коллеги вовсе перестали вас замечать, возможно, пора менять работу.

Мысли об уходе никогда не возникают на ровном месте. Поэтому если вы не относитесь к категории «летунов», для которых смена работодателя это нечто среднее между стилем жизни и хобби, то прежде чем решиться на увольнение, тщательно разберитесь в причинах, по которым вы об этом задумались.

Почему так сложно уволиться?

Во-первых, тем, кто вырос в компании. Если ты пришел на работу зеленым студентом и все твои профессиональные успехи связаны именно с этой организацией, то очень сложно просто встать и выйти.

Во-вторых, тем, кто проработал на одном месте долго и продуктивно. Например, завершил несколько сложных проектов, был неоднократно признан ценным сотрудником, значительно повлиял на ситуацию в компании или помог пережить кризис. Таким людям сложно увольняться, потому что их преследует ощущение «бросаю результат своего труда на произвол судьбы».

В-третьих, тем, кому в принципе сложно начать все заново. Многие люди патологически боятся любых перемен в жизни и всеми силами пытаются их избежать. Страх перемен в конечном итоге становиться тем, что не дает развиваться дальше.

Прежде чем принять решение, стоит ли оставаться на изнуряющей или неприятной работе, проанализируйте свое состояние. Возможно, вам просто необходима пауза, для того чтобы прийти в себя. Вот некоторые моменты, к которым стоит присмотреться.

- **Безопасность**

Если вы не чувствуете себя в безопасности на работе, вам лучше бросить ее, даже если ваши финансовые дела не в лучшем положении. Некоторые рабочие места могут быть настоящими местами повышенной опасности — как неблагополучные районы города, зоны радиоактивного заражения и боевых действий.

Если вы терпите домогательства или угрозы на работе, скажите об этом руководству. Если вы будете молчать, никто не станет защищать вас. Если попытки отстоять свои права ни к чему не привели или после «затишья» давление на вас возобновляется с новой силой — уходите смело и как можно скорее.

- **Здоровье**

Запомните: ваше здоровье всегда важнее. Слово «стабильность», так любимое многими, действует как медленный яд. Мы становимся пассивными, не готовыми к действию — даже тогда, когда прежняя жизнь приносит только страдания. Работа убивает вас — физически или в любом другом смысле? Тогда вам стоит бросить ее как можно раньше, пока у вас еще остались силы. В некоторых местах люди работают в страхе все время.

- **Нет времени на себя**

Если, возвращаясь с работы, вы чувствуете себя совершенно разбитым и выжатым, как лимон, вы будете просто не в состоянии искать новую работу. Все может закончиться тем, что на новой работе вы точно так же не будете удовлетворены. Слушайте свое тело — оно вас не обманет.

Если вам нужно сначала бросить работу, просто чтобы взглянуть на себя в зеркало и понять, кто вы и чего хотите, — сделайте это без промедления!

- **Вы перестали мечтать**

Многочисленные исследования наглядно показывают, что денежная мотивация отнюдь не является самой сильной. Если вы приходите на работу только для того, чтобы отсидеть положенное время и в конце месяца получить свою зарплату, то это серьезный повод задуматься о смене места работы.

Мы все большую часть времени проводим в рабочих стенах. Начинаясь как простое безразличие к тому, что мы делаем в рамках работы, эта скука и отсутствие мечтаний и желаний расползаются на всю нашу жизнь. Сначала мы перестаем мечтать о чем-то в рамках карьеры, а затем уже и во всей нашей жизни нам ничего не надо, кроме того, что уже есть.

Другими словами, профессиональный застой мы переносим и в приватную часть нашей жизни. И довольствоваться малым вроде как и неплохо, но рано или поздно настигает кризис упущенных возможностей: момент, когда мы оглядываемся назад и начинаем очень сильно жалеть о том, что когда-то позволили себе отказаться от мечтаний и движения вперед.

- **Разногласия**

Наверное, самый очевидный пункт списка, которому, правда, не всегда уделяют должное внимание. Все мы знаем, что работать в компании с приятными людьми легче, но не задумываемся о том, что окружение может влиять на результаты нашей работы. Конечно, бывают разные ситуации: если вам неприятен кто-то из коллег, но у вас нет общих проектов, всегда можно свести общение к минимуму. Но если вы понимаете, что который день не можете сконцентрироваться на задачах из-за того, что на вас постоянно кричит начальник, вы всё перепробовали, но находиться с ним рядом по-прежнему невыносимо, есть смысл поискать новые вакансии.

- **Абстрагирование от коллектива**

Когда походы на обеды с коллегами и корпоративы не вызывают энтузиазм, а общение с офисными приятелями хочется сократить до рабочих вопросов, найдите причины недовольства. Возможно дело в потере интереса, конфликтах в коллективе. Если не нравится работа, подумайте, стоит ли размер зарплаты того, чтобы 40 часов в неделю проводить вместе с неинтересными людьми.

Помните перед тем, как радостно бросать на стол босса своё заявление на увольнение, продумайте план действий. В него должно входить всё, чем вы будете заниматься после того, как останетесь без работы и без заработка. Если даже вы хотите сначала недельку отдохнуть, это должно быть включено в ваш план. Отдохнуть немного, кстати говоря, очень даже хорошо и рекомендуется. За это время вы расслабитесь, восстановите силы и приведёте в порядок мысли. Затем нужно приступать к активным действиям.

В вашем плане должны быть детально прописаны все ваши последующие действия и цели, которых вы хотите достичь. Какой бы ни была новая деятельность, нужно продумать все возможности её реализации, куда можно обратиться, кто может помочь, что можете сделать лично вы. Занимайтесь стратегическим планированием: неделя действий – достижение цели, четыре недели – достижение более крупной цели, два месяца – достижение ещё большего и т.д.

Не имея чёткого плана, вы рискуете попасть впросак, т.е. израсходовать накопления, влезть в долги, не найти возможности реализации своего потенциала, начать новый поиск «старой» работы и возвратиться к тому, от чего вы хотели уйти, но в ещё более усугубившейся форме. Запомните, что ваш план – это ваш способ перемещения от прежней жизни к желаемой.

Заручитесь поддержкой близких

Увольнение — серьезный шаг. И лучше, когда вас есть кому поддержать в этом решении. Обсудите вопрос внутри семьи, узнайте мнение родных. Будет ли у вас возможность спокойно искать новую работу, есть у вас необходимая финансовая подушка, которая позволит некоторое время не работать? Верят ли в вас, в конце концов, те, чьему мнению вы доверяете? Если на все эти вопросы ответ утвердительный, вам нечего бояться.

И главное не жалейте!

Решили — действуйте. И не оглядывайтесь назад. Если вы уже все взвесили и знаете, что так будет лучше, отбросьте сомнения. Возможно новая работа больше придется вам по душе .

К. ПФАЙФЕР.

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел: 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ПРЕСС-ТУР

Текелідегі туризм

АЛМАТЫ ОБЛЫСЫНА ҚАРАСТЫ ТЕКЕЛІ ҚАЛАСЫ – ӨНЕРКӘСІПТІК МОНОҚАЛАЛАРДЫҢ БІРІ. ТАБИҒАТЫ ТУРИЗМГЕ СҰРАНЫП ТҰРҒАН ШАП-ШАҒЫН ҚАЛАНЫҢ ТҰРМЫС ТІРШІЛІГІМЕН БАҚ ӨКІЛДЕРІН ТАНЫСТЫРУ ҮШІН АЛМАТЫ ОБЛЫСЫ «JETISU MEDIA» ПРЕСС ТУР ҰЙЫМДАСТЫРҒАН ЕДІ. ШАРА БАРЫСЫНДА ҚАЛА ӘКІМІ БАТЫР МОЛДАХМЕТОВ МЫРЗАМЕН КЕЗДЕСТІК.

Әкімнің айтуынша, Текеліде өнеркәсіптік өндірісті дамыту бойынша бірнеше мәселе бар: «Мұның себебі: өндірістік аймақта бос жерлердің болсарқырамалардың бірі – Бұрхан-бұлақ ағып жатыр.

Биыл жергілікті туризмді дамыту үшін Балалар мен жасөспірімдердің өлкетану

және туризм орталығына 28,5 миллион теңгеге автобус, квадроцикл және шаңғы сатып алыныпты. Батыр Қайыркенұлы келешекте Текеліге Смарт сити технологиясын енгізе отырып, туристік ХАБ ретінде қалыптастыруды жоспарланып отырғанын айтты: «Қала бойынша тач скрин жүйесі бар интерактивті ақпараттық жабдықты орналастыруды және Бұрхан бұлақ сарқырамасына дейінгі барлық туристік бағыттар бойынша free Wi-Fi тегін интернетпен қамтамасыз етеміз».

Туризмді дамыту мақсатында қала аумағында 4 учаскені абаттандыруды жобалау басталған. Олардың біріншісі: LED-экран, тач скрин функциясы бар интерактивті-ақпараттық жабдық, полицияның модульдік посты, сауда павильондары, аялдама, тұрақ және санитарлық тораптар орнатумен қалаға кіруді (ауданы – 0,9 га) абаттандыру. Осы мақсатта, LED-экран сатып алу және орнату үшін 14,2 млн. теңге қаражат қажет. Екіншісі: жаяу, вело-туризм, мото-туризм, қысқы спорт түрлері, парапланеризм, құзға шығу бойынша федерацияларды орналастыруға арналған 1 гектар көлемдегі аумаққа орналасқан модульдік үй-жайлары бар “Горняцкий” шағынауданындағы жер учаскесін абаттандыру, сондай-ақ гидтер мектебін орналастыру жоспарланған. Үшіншісі: Қора өзеніндегі жарты гектарлық жердегі Бұлақты абаттандыру. Қора шатқалы бойымен Бұрхан бұлақ сарқырамасына дейінгі туристік маршрутты отандық және шетелдік туристерге насихаттай отырып, Будда тасы мен ежелгі петроглифтерге бару арқылы шағын сәулет нысандарын орнату. Төртіншісі: Текелі аумағында республика бойынша ең ұзын көше – Дінмұхаммед Қонаев атындағы көшені (ұзындығы – 38 шақырым) абатандыру . Осы мақсатта арнайы конкурс өткізіліп, «Ремстройпроект» ЖШС, “Қазақстан-Қытай мұнай-Газэнергопроект» ЖШС-мен келісімшарт жасалған. Аталған жобаларды жүзеге асыру үшін қажетті сома – 18,5 миллион теңге.

мауы, өндірістің маусымдылығы және жабдықтардың тозуы. Осыған байланысты туризм саласын қала экономикасын дамытудағы басты бағыттардың бірі деп санаймыз». Текеліні туристік ХАБ ретінде қалыптастыру үшін «URBAN STYLE» жетекшісі, елімізге танымал архитектор Любовь Нысанбаевамен келісім жасалған.

Бүгінде 34 мыңнан астам тұрғын бар Текеліде ішкі туризмді дамытуға мүмкіндік мол. Айталық, қала маңында тарихы тереңнен бастау алатын Черкассай, Солдатсай және Қора шатқалдары орналасқан. Қора шатқалына кіреберісте Будда тасы бар. Шатқалдың бойымен созылған жолдың 50-шақырымында Орталық Азиядағы ең үлкен

Нәзия ЖОЯМЕРГЕНҚЫЗЫ,
Түркітілдес журналистер қоры.

ӨТКЕН КҮНДЕ БЕЛГІ БАР

Тарихтан тағлым

31 мамыр – қазақ тарихында саяси қуғын-сүргін құрбандарын еске алу және азаттық алуға талпынған Алаш зиялыларын ардақтайтын күн.

1997 жылы Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті – Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев 31 мамыр күнін – Саяси қуғын-сүргін құрбандарын еске алу күні етіп белгіледі. Осы уақыттан бері құрбандарымызды еске алуда ескерткіштермен мұражайлар ашылып, мұрағат деректеріне көптеген зерттеу жұмыстары жүргізілді.

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың Саяси қуғын-сүргін және және ашаршылық құрбандарын еске алу күніне байланысты жариялаған үндеуінде «Былтыр қуғын-сүргін құрбандарын толық ақтау үшін Мемлекеттік комиссия құрылды. Комиссия солақай саясаттан жапа шеккен қазақстандықтарға қатысты тарихи әділдікті қалпына келтіруге тиіс. Бұл – мемлекеттің ғана міндеті емес, бүкіл қоғамның парызы», – деп атап өтті. Бұны барша қоғам болып ұмытпауымыз тиіс және алдағы ұрпақтың есіне сақтауда жұмыстар жалғасуы тиіс деп есептеймін.

Құғын-сүргін құрбандары болып тек қазақ елі ғана емес, бауырлас мұсылмандар қауымы, ТМД мемлекеттерінде тұратын көптеген ұлтпен ұлыс өкілдері де зардабын көрді. Қазақ жеріне мәжбүрлі түрде қоныс аудартқан талай этнос өкіліне қазақ елі панасымен бөлісіп, зұлмат кезеңде аман қалуына өз септігін тигізгені барлығына мәлім.

1943 жылы Кавказ жерінің Гондолен ауылынан жер аудару саясатының шеңгеліне менің ардақты анам Нипа Қасымқызы және оның отбасы да іліккен еді. Анам ол кезде 15 жаста болатын. Вагон-вагон болып эшелонмен келген халықтар ішінде Қасым мен Фатиманың отбасы Жетісу өлкесінің Кеген жеріне аяқ басып, қазақ жұртының пейілі мен мейіріне, кең құшақтарына бөленді. Сұрапыл соғыс анамды ерте есейтіп, үлкен-кіші демей, шаруаның барлық түрінде аянбай еңбек етті. Сөйтіп жүріп, Қарқараның төл перзенті менің әкем Әкебаймен танысып, отау құрып, тату-тәтті ғұмыр кешті.

Біз осы өткен күндерге баға беріп, қаншама халықтың басынан өткен зұлмат күндерді енді оралмастай етіп, жастарға тәрбие беру, үгіт-насихат жасауымыз қажет және осы оқиғаларға қатысты тарихты өскелең ұрпаққа мұра етіп қалдыруымыз қажет.

Жанболат ЖӨРГЕНБАЕВ,
Алматы облыстық мәслихатының хатшысы.

Қабанбай батыр көшесі, 32
Тел. : 41-11-42, 41-11-70. Факс: 41-09-29.
E-mail: alatau_offset@mail. ru, www. alatau. kz@mail. ru

4 МАУСЫМ МЕМЛЕКЕТТІК РӘМІЗДЕРІ КҮНІ

ЕЛТАҢБА – ЕЛДІГІМ, КӨК ТУЫМ – ТЕҢДІГІМ

РӘМІЗДЕРДІ СӨЗ ЕТКЕНДЕ «ҰЛТТЫҚ» СӨЗІ ОЙҒА ОРАЛАДЫ. ҰЛТТЫҚ РУХ, ҰЛТТЫҚ БОЛМЫС, ҰЛТТЫҚ САНА... ҚАЙ РӘМІЗДІ АЛСАҚ ТА, ҰЛТТЫҚ НАҚЫШТАН АСПАҒАН. ТУДЫҢ ТҮСІ, ҚАЛЫҚТАҒАН ҚЫРАН БЕЙНЕСІ, ЖАРҚЫРАҒАН КҮН МЕН ОДАН СӘУЛЕДЕЙ ТАРАЛҒАН 32 ШУАҚ, ТІГІНЕН САЛЫНҒАН ОЮ-ӨРНЕК, БӘРІ-БӘРІ БІР-БІРІМЕН АСТАСҚАНДА ҰЛТТЫҚ КӨРІНІСІМІЗДЕН БІРДЕН ХАБАР БЕРЕДІ. ЕЛДІКТІҢ НЫШАНЫ САНАЛАТЫН ЕЛТАҢБА АССОЦИАЦИЯСЫ ДА ЕРЕКШЕ. ШАҢЫРАҚ, ҚАНАТТЫ ПЫРАҚ, ЖҰЛДЫЗ БІР-БІРІМЕН ҮЙЛЕСІМ ТАПҚАН.

Бүгінгі Қазақ елінің, дербес мемлекеттің рәміздері не?!

1. Көк тәңірдің сыйы – Көк ту
2. Елдіктің нышаны – елтаңба
3. Әлемге танытар – Әнұран

Қандай ел болмасын өз рәміздерімен, заң-жарлықтарымен мақтанады. Алайда, оның тереңіне бармай, құр мақтану – ұят. Тудың авторы – Шәкен Ниязбеков. Автордың тың туындысы 600 жоба арасынан көзге түсіп, жоғары кеңесте талқыланған. Күн – жарқын болашақтың, күннен тараған әр шапағат, шуақтың – молшылық пен аманшылықтың белгісі. Дала қыраны – кеңдік пен зеректікті білдіреді. Дала адамдары үшін бұл азаттық, тәуелсіздікке, мақсатқа, биікке, болашаққа ұмтылудың символы. Оюлар қазақы элементтің бірден-бір көрінісі.

Елтаңба авторы – Ж.Мәлібеков пен Ш.Уәлиханов. Шаңырақ қазақ ұғымындағы ең қасиетті де қадірлі символ. Жақсылыққа алғыс ретінде де «шаңырағың биік болсын», «шаңырағың шайқалмасын» сынды тіркестер қолданылатыны белгілі. Бір шаңырақтың астында бірнеше ұлттың тату-тәтті ғұмыр кешуі де көптің қолынан келе бермейді. Қанатты қос пырақ – қазақ санасындағы ертеден келе жатқан қиял. Бұл жерде де еркіндік, егемендікті ерекше айтқысы келген болуы керек. Елтаңбаның жоғарысында тұрған жұлдыздың да өзіне тән кең ұғымы бар. Қазақта «жұлдызың жансын», «жұлдызың жарқырасын» деген тіркестердің де барын білеміз.

Әнұранның авторын әр қазақ жатқа білуі шарт. Сөзін жазған Елбасымыз Н.Назарбаев пен Ж.Нәжімеденов. Әнін жазған Шәмші Қалдаяқов. Туған елдің бар болмысынан, тарихынан көрініс беретін бұл әннің әні мен сөзі әдемі үйлесіп, күллі қазақтың кеуде кернеп айтатын әнұранына айналғаны да қазақ деп жүрегі соққан әр азамат үшін айтары көп.

Рәміздер туралы қызықты деректер.

1. Елтаңба көрінісі Қазақстан азаматының кез келген құжатында болады. Туутуралыкуәлік, жекекуәлік, мектеп аттестаттары, медициналық карталарда да бар.

2. Қазіргі әнұранымыз заңдытүрде 2006 жылы 7 қаңтардабелгіленгенеді. 1986 жылғы дүрбелеңде дәл осы ән қазақ жастарының бейресми әнұраны болған.

3. Туды кез-келген жерде, қалай болса солай ұстауғаболмайды. Сонымеңқатар, оң жаққа қарай желбіреуі керек. Мемлекеттік мекеме маңдайшаларында ту міндетті түрде болуы керек.

4. Қазақстан Республикасының заңнамалар жинағында рәміздерге арнайы 3 бап берілген.

5. Елімізде Мемлекеттік рәміздер күні бар. Кей мемлекеттерде дәл осы мерекеде арнайы демалады.

6. Тілді рәміздер қатарына қосамыз деген пікір даулы болып жүр. Себебі, кей Еуропа мемлекеттерінің рәміздер қатарына ана тілі де кіреді екен.

Рәміздержайлысізқандайқызықтыдерекбілесіз?!

АСТАРЛЫ ӘҢГІМЕ

Патша мен данышпан

Падишах бірде кеңесшісі Бірбалдың қаншалықты данышпан екендігін тексеріп көргісі келеді де, жерге таяқшамен сызық сызады. Сосын не қысқартпай, не өшірмей қысқартуға бұйырады.

Сонда Бірбал падишах сызығының жанына одан да үлкен етіп тағы бір сызық сызыпты.

– Мінеки, әлемнің әміршісі! Енді сіздің сызығыңыз кішірейіп қалды, – деп жымиды.

Өмірде де осылай. Егер мықтының қасына одан да мықты біреу келетін болса, бәрі де өзгеріп шыға келеді. Қазақ мұны «Өзіңнен зор шықса, екі көзің сонда шығар», – дейді.

Бір үзім нан

Ертерек заманда өзі жомарт, мейірімді бір бай кісі өмір сүріпті. Байдың жақсылығын туған- туысы, көрші- қолаңы ғана емес, өткен-кеткен жолаушылар да көп көреді екен. Бірақ, жұртқа қайырымдылық жасаған сайын, байдың дәулеті арта түседі. Біреуге қой берсе, қорасындағы қойы егіз туады. Байлығы жұтамақ түгілі арта түседі екен. Байекең бір күні сапарлап жолға шығады. Қас қарайып келе жатса керек. Ат үстіндегі байекең қоржынынан нан алып жейді. Сол кезде нанның бір үзігі жерге түсіп кетеді. Құмдауыт жер екен. Байекең аттан түсе салып, жерден нан үзімін іздей бастайды. Қанша қараса да таба алмайды. Қараңғы түсіп кеткесін сол жерге белгі қойып кетеді. Ертеңіне келіп нан үзігін жарықта қарап тауып алмақшы болады. Ертеңіне келіп қараса, белгі қойылған жерде ат басындай алтын жатыр екен. Байекең:

– О, Жасаған, мен онсызда баймын. Бұл алтынға мұқтаж емеспін. Неге маған бердіңіз, - деген екен.

Сонда:

– Сен қанша бай болсаңда ысырапшыл емессің. Сараң емессің. Бір үзім нанның қиқымын обалсынып қайта келіп отырсың. Нан қиқымын құмырсқа илеуіне әкетті. Ол құмырсқа үшін бір жылдық азық. Ал бұл сенің пейіліңе берген алғысым,– деген

БІЛГЕНГЕ МАРЖАН

Асқабақтың пайдасы

Көпшілігіміз күнделікті пайдаға асырып жүрген асқабақтың ағзамызға тигізер пайдасы жөнінде біле бермейміз. Асқабақ өнімдерін пайдаланудың да өзіндік артықшылықтары бар екен:

- *Асқабақтың құрамында кальций, цинк, марганец, фосфор, йод, фтор мен магний элементтері жеткілікті.*
- *Асқабақты склероз, диабет және өт қабынуына шалдыққан жандар көптеп пайдалануы керек.*
- *Асқабақ артық салмақтан арылуға көмек береді.*
- *Асқабақты жүктілік кезеңінде де қолданған жөн.Әсіресе, жас аналар асқабақпен қоректенсе, витаминдер қорын жияды әрі сәбиге де пайдалы.*
- *Асқабақ шырынын қабылдау суық мезгілде пайдасын тигізеді. Тұмау мен өкпе ауруынан зардап шексеңіз, асқабақ шырынын ішіңіз.*
- *Асқабақ дәнінің құрамында цинк пен белок жеткілікті.Олар асқазан мен ішек, сонымен бірге бауыр ауруларымен күресуге көп көмегін береді.*
- *Егер сіз тері түлеуіне немесе тері ауруларына жиі тап болсаңыз, асқабақты қолданысқа енгізіңіз.*

Құрылтайшы "АЛМАТЫ-БОЛАШАҚ" АҚ

Баспахана директоры Бақберген ТҮКІБАЕВ

Бас редактор Айтақын БҰЛҒАҚОВ

Редакция алқасы:
Сарби ӘЙТЕНОВА – редактордың орынбасары
Карина ПФАЙФЕР – тілші
Ардагүл ӘСКЕРБЕК – тілші

Кезекші редактор: К. ПФАЙФЕР

Алатау

Газет Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінде 2007 жылғы 27 тамызда тіркеліп, № 8639-Г куәлігі берілген.

Газет аптасына бір рет, жұма күні шығады. Жарияланған мақала авторларының пікірлері редакция көзқарасын білдірмейді. Жарнама мен хабарландырулардың мазмұны мен мәтініне жарнама беруші жауапты.

Газет Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32 үйде "Алматы-Болашақ" АҚ филиалы "Офсет" баспаханасында басылады.

Редакция мекенжайы: 040000, Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32-үй, екінші қабат.

Телефондары: 8(7282) 41-11-70, 41-11-42;
E-mail: alatau_offset@mail. ru, www.alatau.kz@mail. ru
Сайты: alatau_gazeti

Газет 07.08.2000 жылдан бастап шығады.

Таралымы 3554 Индекс 15534
Тапсырыс № 561